

Комплетни извештај

А-4: Прикупљање свих података и генерисање комплетног извештаја

Еразмус+ КА220-УОУ- Партнерства за сарадњу у области младих

2023-1-АТ01-КА220-УОУ-000157207

Аутор(и): L'ORMA, IEC

март 2024

Финансирано средствима Европске уније. Изражена становишта представљају искључиво становишта аутора и не одражавају нужно ставове Европске уније или Фондација Темпус. Ни под којим условима се Европска унија ни давалац наменских бесповратних средстава не могу сматрати одговорнима за њихову садржину."

Пројекат: „WAWW! - Какав диван свет” број: КА220-УОУ-02А90876.

Увод

Кренувши на трансформативно путовање ка успешнијем управљању животном средином, пројекат „What a Wonderful World (WAWW) тежи да премости јаз између младих појединаца и света природе, подстичући дубоко укорењену везу и разумевање. Укључујући Аустрију, Грчку, Италију, Румунију, Србију и Турску, ова пионирска иницијатива има за циљ да негује вештине ЕКО-ПИСМЕНОСТИ међу младима. Пројекат се фокусира на смањење индивидуалног угљеничног отиска, посебно желевши да ради на смањењу емисије гасова стаклене баште. Главна мисија WAWW-а јесте неговање еколошки свесног начина размишљања, тежња ка смањењу угљичног и воденог отиска својих учесника за 50% током двогодишњег периода, док истовремено развија компетенције ЕКО-ПИСМЕНОСТИ и ствара опсежан водич о томе како доћи до ових компетенција.

Користећи динамичан и интегрисан приступ, пројекат укључује организацију конференција, ангажовања друштвених медија и изазовних кампања, од којих је свака осмишљена да повећа свој досег и продуби утицај на заједницу и шире. Да би прецизно проценио тренутни ниво свести о климатским променама међу европском омладином, WAWW је покренуо детаљну анкету и активности анализе, чији је циљ да обухвати основно знање и разумевање учесника на ову тему. Овај подухват је допуњен проницљивим дискусијама у фокус групама, које служе као платформа за истраживање нивоа еколошке писмености у различитим контекстима земаља учесница.

Пројекат додатно ради на побољшању квалитета учења о еколошким праксама, кроз 4 радионице, од којих се свака фокусира на кључне теме: 1. Клима, вода и шуме; 2. Клима & Гас; 3. Клима и рециклажа; и 4. Клима, еко-башта и енергија. Планиране да се одрже у Румунији, Турској, Италији и Грчкој, ове радионице су пажљиво осмишљене да подстакну напоре учења, подучавања и обуке, бавећи се кључним еколошким изазовима и решењима.

У оквиру пројекта, посебна пажња посвећена је раду у фокус групама које подстичу младе на размишљање и које се баве улогом младих појединаца у покретању промена животне средине. Кроз дискусије у фокус групама, млади су разговарали о препрекама ка ангажовању и потенцијалним могућностима укључења од стране разних сектора. Учињен је заједнички напор да се Водич за еко-писменост прилагоди тако да одражава

јединствени еколошки пејзаж сваке земље, осигуравајући релевантност и ефикасност. Поред тога, кроз дискусије смо испитивали ефикасност конференција, друштвених медија и изазовних кампања у промовисању еко-писмености на локалном нивоу.

Са јасном и фокусираном визијом о жељеним резултатима, свеобухватна стратегија пројекта WAWW наглашава његову посвећеност подизању свести младих људи и промени понашања ка одрживој будућности. Својим вишестраним приступом, иницијатива је сведочанство моћи колективне акције и образовања у решавању хитних еколошких и климатских питања нашег времена.

Преглед садржаја

Увод	2
Преглед садржаја	4
Методологија прикупљања података	5
Анализа истраживања животне средине и климатских промена на европском нивоу	6
Карактеристике групе испитаника	6
Налази анкете	8
Ставови према климатским променама	8
Преференције и изазови у образовању о животној средини:	10
Унапређење образовања о животној средини и климатским променама широм земаља	14
Разумевање међународних и националних напора за заштиту животне средине	16
Истраживање о перцепцији климатских промена: знање, значај и ставови	17
Мотивација иза еколошки прихватљивог понашања	20
Перцепција иницијатива за ублажавање климатских промена	21
Налази фокус групе	27
Циљеви	27
Учесници	28

Методологија прикупљања података

Процес одабира учесника и прикупљања података: Пре него што истражимо увиде стечене из нашег недавног истраживања о климатским променама и ставовима према животној средини, кључно је разумети методологију која стоји иза прикупљања података. Наша анкета је била усмерена на разноврсну групу младих појединаца, укључујући студенте и волонтере, како би се обезбедио широк спектар перспектива. Припремна фаза анкете је помно планирана, након чега је уследило прикупљање одговора испитаника.

Анкете: Свака од наших партнерских организација имала је задатак да допре до 10 младих људи. Ови појединци су одабрани из различитих сектора укључујући образовање, предузетништво, невладине организације и јавне институције, што је кулминирало са укупно 60 укључених учесника. Коришћен приступ укључије актере који долазе из различитих поља деловања, те тако различито сагледавају тему животне средине и климатских питања.

Састанци фокус група: Поред анкете, састанци фокус група су играли кључну улогу у нашој методологији истраживања. Најмање четворо младих људи, свако са искуством или великим интересовањем за питања животне средине и климе, позвано је да учествује у овим дискусијама. Кроз овај део процеса, радили смо са укупно 24 учесника. Ови састанци нису били од суштинског значаја само за продубљивање нашег разумевања тренутног стања, већ и за побољшање садржаја анкете. Питања за фокус групе су пажљиво осмишљена и финализована током састанка који је укључио стручњаке из ове области.

Анализа података и састављање извештаја: По завршетку периода одговарања кроз анкету и дискусије у фокус групама, приступили смо опсежној анализи свих прикупљених података. Ова кључна фаза је укључивала темељну синтезу увида и повратних информација прикупљених од учесника. Кулминација овог напора је документ који тренутно читате — коначни, свеобухватни извештај. Он се не фокусира само на сазнања до којих смо дошли, већ служи и као сведочанство о богатим перспективама и вредним доприносима које је дала наша разнолика група испитаника.

Анализа истраживања животне средине и климатских промена на европском нивоу

Карактеристике групе испитаника

Партнерство које укључује организације из Италије, Турске, Румуније, Аустрије, Србије и Грчке успешно је ангажовало разнолику демографску групу, обухватајући широк распон година, родну дистрибуцију и разноликост образовног профила испитаника. Ова разноликост наглашава инклузивност и широку привлачност наше иницијативе, привлачећи појединце из различитих животних окружења, полова и образовних квалификација.

Демографски снимак

Старост и пол

- Италија: Претежно млади одрасли (25-29 година) са уравнотеженом полном дистрибуцијом.
- Турска: Широк распон година (19-57 година), са значајном већином жена (84,6%).
- Румунија: Млади (15-30 година), углавном жене.
- Аустрија: Одрасли у раној каријери (22-31 година), са великом већином жена (80%).
- Србија: Од младих људи до људи средњих година (16-48 година), са једнаком заступљеношћу полова.
- Грчка: Млади (18-30 година), при чему су већина жене (60%).

Позадина образовања

- Италија и Турска: Представља комплетан спектар од матураната до доктора наука.
- Румунија: Претежно са средњошколским образовањем, са значајним присуством носилаца диплома и магистара.
- Аустрија: Значајан број људи са завршеним основним студијама, а потом оних са завршеним мастер студијама.

- Србија и Грчка: Представљање образовне разноликости, укључујући средње школе, факултете, и носиоце мастер диплома.

Трендови чланства у организацијама за заштиту животне средине

Анализа нивоа ангажовања у еколошким организацијама међу испитаницима из ових шест земаља указује на различите нивое учешћа.

- Италија се истиче по томе што **ниједан испитаник не** указује на чланство у еколошким организацијама, наглашавајући неповезаност са организованим еколошким напорима.
- Турска показује интересовање **7,7% испитаника** који су чланови организација за заштиту животне средине, упркос ниској укупној стопи ангажовања.
- Румунија и Грчка показују здравији ниво учешћа, при чему је скоро половина румунских испитаника (**46,7%**) и значајан део у Грчкој (**40%**) укључена у еколошке организације.
- Аустрија показује снажну културу заговарања заштите животне средине, при чему је **половина њених испитаника** пријавила чланство у таквим групама.
- Србија указује на најмању укљученост, са само **14,3%** испитаника који су чланови, што указује на значајан простор за раст ангажовања у области животне средине.

Налази анкете

Део анализе анкете у овом извештају прати редослед анкетног упитника. Почиње описом сврхе упитника и спроведеном анализом. Након тога, представљена су конкретна питања постављена у анкети. Додатно, овај одељак испитује одговоре учесника који представљају реалност шест различитих земаља, наглашавајући варијације у разумевању, деловању и нивоима перцепције међу испитаницима анкете из сваке земље. У закључном делу истиче се њен значај у односу на наше модуле обуке и књигу Еколошке писмености. Важно је напоменути да иако ови резултати нуде вредне увиде, **они можда не представљају у потпуности перспективе читавих земаља**, већ дају увид у ставове испитаника у њиховим земљама.

Ставови према климатским променама

Да би се истражиле перцепције и ставови према глобалном загревању и климатским променама, анкета се састоји од низа изјава осмишљених да процене **уверења, забринутост и намере испитаника** у вези са критичним еколошким питањима. Давањем одговора и оцењујући ове изјаве, циљ је да се стекне увид у различите димензије ставова и мишљења појединаца о климатским променама, укључујући свест и перцепцију, личну бригу, перцепцију медија, личну акцију, осећај хитности и разумевање климатских утицаја.

Упитник: Молимо наведите свој ниво слагања са следећим изјавама у вези са глобалним загревањем/климатским променама.

- Представља значајну опасност за глобално становништво.
- Представља озбиљан ризик за Вас и Ваше најмилије.
- Људске акције су одговорне за настанак глобалног загревања и климатских промена.
- Медији често умањују озбиљност еколошке ситуације и импликације.
- Климатске варијације се тренутно одвијају.
- Спреман сам да смањим своју потрошњу енергије у борби против климатских промена.
- Дошло је до приметне промене у глобалним температурама у односу на претходну деценију.
- Императив је да еколошка криза одмах адресира.

- Последице климатских промена протежу се и даље од само пораста температура.

Налази по земљама:

Аустрија: Значајна забринутост и сагласност у вези са озбиљношћу и хитношћу решавања климатских промена. Значајне варијације у перспективама, посебно у погледу медијског приказа и разумевања импликација климатских промена.

Грчка: Велика бојазан и консензус о озбиљности климатских промена. Већина испитаника се снажно слаже око императивне природе суочавања са овим питањем, али се разликују у мишљењима у погледу медијског приказа и индивидуалног разумевања импликација.

Италија: Помешани одговори на све изјаве, указујући на различита мишљења унутар становништва. Снажан договор о хитности решавања климатских промена. Различити погледи на медијско приказивање озбиљности климатских промена.

Румунија: Чврста сагласност о опасности и ризику које представљају климатске промене. Већина се слаже око људске одговорности за климатске промене. Различита мишљења о медијском приказивању озбиљности климатских промена. Помешани одговори у вези са спремношћу да се минимизира потрошња енергије.

Србија: Чврста сагласност о људској одговорности за климатске промене. Препознавање хитности у решавању проблема. Помешана мишљења о медијском приказивању озбиљности климатских промена. Већина је спремна да смањи потрошњу енергије. Признање последица климатских промена изван пораста температура.

Турска: Помешани одговори са тенденцијом снажног слагања о хитности решавања климатских промена. Различита мишљења о медијском приказивању озбиљности климатских промена. Већина је спремна да смањи потрошњу енергије.

Анализа кључних тачака:

- Варијабилност у ставовима: Једно од централних запажања је значајна варијабилност у ставовима према климатским променама унутар сваке земље. Иако постоји опште признање важности суочавања са изазовима животне средине, постоје **различита уверења и ставови у вези са обимом људског утицаја**, неопходношћу обавезних мера као што је очување енергије, и пореклом климатских промена (природних наспрам антропогених).

- **Културни и друштвени контекст:** Анализа наглашава важност разматрања јединствених културних и друштвених контекста сваке земље приликом формулисања стратегија за решавање климатских промена. Различите земље показују **различите нивое ангажовања** у еколошким иницијативама, што одражава разлике у културним ставовима према одрживости.
- **Перцепција глобалног загревања:** Неке земље показују широк спектар погледа, док друге показују јединственије ставове. Ово сугерише да на јавно разумевање климатских питања утиче мноштво фактора, укључујући образовање, медијски приказ и културне норме.
- **Утицај медија:** Улога медија у обликовању перцепције јавности о климатским променама је истакнута као значајан фактор. Земље имају различите погледе на утицај медија, а неке су проактивније у прихватању мера за смањење потрошње енергије, на потенцијално под утицајем медијских наратива који наглашавају еколошку свест и одрживост.
- **Улога владе:** Евидентна су различита мишљења о улози владе у решавању климатских промена, посебно у погледу ефикасности владиних подстицаја и прописа. Ово одражава шире дебате унутар сваког друштва о одговарајућој равнотежи између индивидуалне одговорности и владине интервенције у политици заштите животне средине.
- **Сложеност ситуације:** Све у свему, анализа наглашава сложеност и различите ставове јавности према климатским променама. Препознаје да не постоји јединствен приступ за решавање еколошких изазова и наглашава важност прилагођених стратегија које узимају у обзир специфичне околности и ставове сваке земље.

Преференције и изазови у образовању о животној средини:

Да би се стекао увид у преференције појединаца за стицање знања о темама животне средине и да би се идентификовале препреке или изазови са којима се сусрећу у учењу више о овим предметима, спроведена су два питања. Поред тога, упитник настоји да истражи начине на које образовне институције или организације заједнице могу боље да подрже потребе испитаника за учењем у вези са животном средином и климатским променама. Разумевањем преференција, изазова и предлога за побољшање испитаника, циљ је да се информише о развоју ефикаснијих и прилагођених програма и ресурса за образовање о животној средини.

Питање 1: Како бисте желели да стекнете знање о темама животне средине? (Изаберите све што је примењиво). (Вишеструки избор)

- Интерактивне радионице или практичне активности
- Онлине курсеви или вебинари
- Документарни и образовни видео снимци
- Гостујући говорници или стручна предавања
- Излети у природне резервате или заштићена подручја
- Групне дискусије или дебате
- Читање књига или чланака
- Мобилне апликације или дигиталне платформе
- Остало: _____

Питање 2: Које препреке или изазови вас спречавају да научите више о темама животне средине? (Изаберите све што важи). (Вишеструки избор)

- Недостатак приступа поузданим информацијама/ресурсима
- Временска ограничења или заузет распоред
- Ограничене могућности у школи или на факултету
- Сложеност или збуњујућа информација
- Недостатак мотивације или интересовања Финансијска ограничења (нпр. трошкови курсава, ресурси)
- Остало: _____

Налази по земљама:

И Италија и Турска показују снажну склоност ка различитим образовним приступима, укључујући интерактивне радионице, онлајн курсеви, документарне филмове, гостујућа предавања, излете, групне дебате и прегледе литературе. Међутим, учесници се суочавају са уобичајеним изазовима као што су временска ограничења, тешкоће у проналажењу поузданих извора, финансијске препреке и сложеност или двосмисленост информација о животној средини. Постоји приметна потражња за *јасном, научно заснованом комуникацијом која се бори против дезинформација и укључује ангажоване наставне методе за побољшање образовања о животној средини* .

Аустријски ученици преферирају дигиталне формате као што су онлајн курсеви и вебинари, допуњени документарцима, излетима и мобилним апликацијама, показујући

склоност ка различитим каналима учења. Изазови овде укључују управљање временом, сналажење у сложеним информацијама, одржавање мотивације и превазилажење финансијских препрека. *За решавање ових питања препоручују се прилагођени образовни садржаји, могућности искуственог учења, менторски програми и ресурси који ће учење учинити пријатним и флексибилним.*

У Румунији се фаворизују интерактивне радионице, документарни филмови и групне дискусије, иако је мање ентузијазма за онлајн курсеве и материјале за читање. Главне препреке су временска ограничења и недостатак мотивације ученика. *Предлажу се побољшања наставног плана и програма примерима из стварног живота, ваннаставним активностима и ширим кампањама за подизање свести како би се повећало интересовање и ангажовање.*

Румуни позивају на широк спектар активности за јачање еколошке свести, од илустровања штетних ефеката загађења до подстицања дубљег разумевања еколошких изазова. Они се залажу за више ваннаставних активности, радионица, кампања и приступачних, стручних проверених информација. Иницијативе које имају за циљ промовисање чистијих, зеленијих заједница такође се сматрају виталним.

Учесници у Србији и Грчкој више воле мешавину *интерактивних сесија, документарних филмова, теренских истраживања и групних дискусија, показујући колективну захвалност за методе практичног и сарадничког учења*. Они се сусрећу са проблемима са приступом поузданим информацијама, управљањем сложеним подацима о животној средини, ефикасним управљањем временом и оскудношћу образовних могућности у оквиру академског окружења. Заговарају се образовне реформе које се фокусирају на практичне циљеве учења и изражавање преференција учења.

Српски испитаници изражавају велико интересовање за практичне еколошке пројекте, стручне смернице и вршњачку сарадњу. Они наглашавају важност темељног научног знања, укључивања стручњака у реалном времену и дискусија широм заједнице како би се подстакло смислено окружење за учење.

Повратне информације учесника из Грчке указују на потребу за динамичнијим и интерактивнијим искуствима учења. Предлози укључују повећање броја и разноврсности радионица, како унутар школа, тако и у широј заједници, и повећање видљивости ових иницијатива. Препоручује се коришћење друштвених медија за образовни садржај,

организовање излета, прављење образовних видео записа и омогућавање дискусија са стручњацима како би се промовисале ефикасне стратегије заштите животне средине.

Да сумирам,

Преферирани методи стицања знања о животној средини:

- Интерактивне радионице или практичне активности: Преовлађујуће у свим земљама, посебно наглашено у Грчкој, Румунији, Србији и Турској.
- Документарни и образовни видео снимци: Популарни у свим земљама, посебно у Грчкој, Румунији, Србији и Италији.
- Групне дискусије или дебате: Уобичајени метод, посебно у Грчкој, Румунији, Србији и Италији.
- Онлине курсеви или вебинари: Иако су мање пожељни у Грчкој и Румунији, још увек су значајни у Турској, Италији и Аустрији.
- Читање књига или чланака: Најмање преферирано, али и даље релевантно у Грчкој и Италији.
- Гостујући говорници или стручна предавања: Различите преференције, али приметне у Грчкој, Србији и Италији.
- Излети у природне резервате или заштићена подручја: Веома омиљена у Грчкој и Италији.

Препреке за учење о темама животне средине:

- Временска ограничења или заузет распоред: Примарна препрека у свим земљама. Недостатак мотивације или интересовања: значајна препрека у Грчкој, Румунији, Србији, Италији и Аустрији.
- Недостатак приступа поузданим информацијама/ресурсима: Највећа препрека у Србији, али приметна иу другим земљама.
- Финансијска ограничења: Значајна препрека у свим земљама.
- Сложене или збуњујуће информације: Помиње се у неколико земаља.
- Ограничене могућности у школи или на факултету: Постављено као препрека у Грчкој, Румунији, Србији и Италији.

Регионалне разлике:

- Нагласак на теренским излетима у Грчкој и Италији је у супротности са преферирањем интерактивних сесија у Србији и Аустрији.

- Разлике могу одражавати различите културне ставове према образовању и животној средини, као и приступ ресурсима и могућностима.

Последице:

- Прилагођене стратегије могу бити неопходне за решавање специфичних изазова са којима се суочавају ученици у различитим земљама, као што је повећање приступа поузданим информацијама или решавање финансијских ограничења.
- Сарадња између просветних радника, креатора политике и еколошких организација може бити кључна за развој ефикасних решења и промовисање еколошке писмености на глобалном нивоу.

Закључак:

Ова анализа наглашава заједничке преференције, препреке и препоруке за образовање о животној средини широм Италије, Турске, Аустрије, Румуније, Србије и Грчке. Он наглашава универзалну привлачност за ангажоване и различите методе учења, заједно са заједничким изазовима који ометају еколошку свест и акцију. Прилагођавајући стратегије за решавање специфичних изазова и искориштавање преферираних метода учења, напори у образовању о животној средини могу бити ефикаснији и ангажованији широм ових земаља.

Унапређење образовања о животној средини и климатским променама широм земаља

Циљ је да се прикупи увид у то како образовне институције или организације у заједници могу побољшати своју подршку за потребе учења појединаца у вези са животном средином и климатским променама. Постављањем отвореног упитника, циљ је измамити детаљне одговоре од учесника, омогућавајући им да артикулишу своје специфичне потребе, преференције и предлоге за побољшање. Ове информације се затим могу користити за развој ефикаснијих образовних програма, ресурса и иницијатива прилагођених различитим потребама учења појединаца заинтересованих за теме везане за животну средину и климу.

Питање: Како образовне институције или друштвене организације могу боље да подрже ваше потребе за учењем у вези са животном средином и климатским променама? (Отворени упитник)

Налази по земљама:

Учесници из Аустрије предлажу неколико иницијатива за јачање подршке еколошком учењу. То укључује прилагођавање наставних планова и програма како би се нагласила решења заснована на природи и прилагођавање клими, усвајање интердисциплинарних приступа и пружање могућности искуственог учења. Такође је истакнута вредност менторства, умрежавања и различитих ресурса као што су билтени, документарни филмови, онлајн курсеви и гостујућа предавања како би се понудило свеобухватно образовно искуство.

Учесници из Италије, испитаници предлажу вишеструки приступ за јачање еколошког образовања. Кључне стратегије укључују побољшање јасноће и приступачности научне комуникације како би се распршиле дезинформације и обезбедило да информације буду транспарентне и јасне. Они се залажу за интерактивне методе учења, као што су игре са темом животне средине и сесије микро учења путем кратких, занимљивих видео записа на платформама као што су Инстаграм или ТикТок, како би се подстакло интересовање и ангажовање међу ученицима.

Повратне информације из Турске наглашавају важност дубоког укључивања климатске писмености у образовни оквир. Предлози укључују да се климатска писменост учини обавезним делом наставног плана и програма, промовише активно учешће кроз састанке и неприметно уткане теме животне средине у свакодневно учење. Испитаници такође препоручују практичне, практичне радионице, кампање подизања свести и интеграцију еколошких пројеката у свакодневне рутине, уз тражење увида од стручњака и надлежних за обогаћивање образовања.

У одговорима из Грчке дато је неколико предлога за унапређење образовања о питањима животне средине и климатским променама. Испитаници истичу важност организовања више интерактивних радионица у школи и ван ње, уз бољу промоцију ових активности. Они такође предлажу организовање радионица везаних за еколошке теме или излете у природу са дискусијама о ризицима по животну средину. Штавише, нагласак је на промовисању активности, повећању образовног садржаја и пружању мотивације за подстицање придржавања еколошких стратегија. Предлози укључују коришћење

различитих платформи као што су радионице, друштвени медији и активности заједнице како би се људи укључили у еколошке иницијативе. Поред тога, испитаници истичу важност спровођења више излета у природу и промовисања образовних видео записа за ефикасно учење. На крају, они се залажу за више дискусија са стручњацима и повећање мотивације кроз интерактивне радионице.

Одговори из Србије наглашавају потребу за практичним пројектима, стручним упутствима и сарадњом у заједници како би се унапредило образовање о питањима животне средине. Испитаници се залажу за могућности практичног учења изван основне школе, укључујући радионице и дискусије са стручњацима. Они такође наглашавају важност сарадње са стручњацима у реалном времену и промовисања еколошких тема у свакодневним навикама.

Закључак: У овим различитим регионима постоји јасан позив за образовне институције и организације заједнице да усвоје иновативне, ангажоване и свеобухватне методе како би задовољиле различите потребе учења о животној средини и климатским променама. Прилагођавање приступа културним контекстима и индивидуалним преференцијама је од суштинског значаја за неговање добро информисане и проактивне глобалне заједнице.

Разумевање међународних и националних напора за заштиту животне средине

Циљ ових питања је да се процени свест и знање испитаника о међународним стратегијама и напорима које предузимају различите организације да ублаже климатске промене или глобално загревање, као и њихово познавање еколошких прописа или политика у њиховим земљама. Ова питања имају за циљ да процене ниво разумевања и упознавања са глобалним и националним иницијативама усмереним на решавање климатских промена, што је кључно за информисано доношење одлука и залагање.

Питање 1: Да ли сте упознати са међународним стратегијама или напорима које предузимају различите организације у циљу ублажавања климатских промена или глобалног загревања? (Да не)

Питање 2: Да ли познајете еколошке прописе или политике у вашој земљи? (Да не)

Закључак: У области међународних еколошких иницијатива издвајају се Италија, Турска, Србија и Грчка са значајним делом испитаника који су добро информисани о глобалним

напорима. Насупрот томе, Аустрија и Румунија представљају спектар свести, одражавајући различите нивое ангажовања у међународним стратегијама. Када је реч о упознавању са националним еколошким прописима, Аустрија и Грчка се појављују као боље упућене, док Италија, Турска, Румунија и Србија показују низ разумевања, указујући на потребу за побољшаном комуникацијом и едукацијом о овим питањима.

Истраживање о перцепцији климатских промена: знање, значај и ставови

Процијенити разумевање испитаника различитих еколошких феномена, њихов перципирани значај на међународном нивоу и њихов став према изјавама у вези са климатским променама.

Питање 1: Како бисте описали своје знање о следећем и његовим ефектима? (питање засновано на скали)

- Гасови стаклене баште
- Аеросоли
- Струје у мору/океану
- Топљење леда или вулканске ерупције
- Крчење шума
- Све у свему, климатске промене

Питање 2: По Вашем мишљењу, колико сматрате значајним следећа питања на међународном нивоу? (питање на Ликертовој скали)

- Загађење ваздуха
- Загађење река и мора
- Поплаве
- Легло
- Лоше управљање отпадом (нпр. прекомерно коришћење депонија)
- Густина саобраћаја
- Пораст или пад температуре
- Рупа у озонском омотачу
- Користећи земаљске ресурсе

Питање 3: Молимо наведите ниво слагања или неслагања са следећим изјавама о климатским променама? (питање на Ликертовој скали)

- Свако од нас може да смањи последице климатских промена
- Требало би да буде обавезно смањење потрошње енергије ако смањује климатске промене
- Климатске промене ће се сигурно догодити због садашњег модерног друштва.
- Климатске промене су природна појава, ми ту не можемо ништа
- Влада би требало да повећа подстицаје за људе који покушавају да смање климатске промене
- Промовисаћу зеленију животну средину и учествоваћу у иницијативама за смањење климатских промена
- Климатске промене су само због загађења из индустрије
- Недавне глобалне катастрофе су последица климатских промена
- Тема климатских промена је у медијима преувеличана, у ствари то и није тако велика ствар

Налази по земљама

У Грчкој, испитаници су генерално показали умерено до веома широко разумевање тема у вези са климатским променама, које обухватају гасове стаклене баште, океанске струје и крчење шума. Ставови према ублажавању климатских промена открили су различите перспективе, при чему је већина признавала важност индивидуалне акције, док је изражавала скептицизам према обавезним мерама смањења енергије. Такође су постојале варијације у мишљењима у вези са степеном доприноса људске активности климатским променама, при чему су неки оспорили њену једину природну појаву. Упркос томе, постојала је широко распрострањена спремност за учешће у зеленијим иницијативама и колективно препознавање хитности и значаја решавања климатских промена, при чему је већина одбацила медијско преувеличавање њихове озбиљности.

Ин

Србија, испитаници су на сличан начин показали умерено до веома широко разумевање климатских промена. Питања као што су загађење ваздуха и поплаве су углавном перципирана као веома важна на међународном нивоу. Ставови према ублажавању климатских промена су били различити, при чему је већина препознала потребу за акцијом, али је изражавала скептицизам у погледу ефикасности предложених решења и медијског приказа.

Румунски испитаници су показали широко разумевање тема о климатским променама, при чему је већина питања оцењена као веома важна на међународном нивоу. Иако су постојали различити одговори на изјаве у вези са ублажавањем климатских промена, преовладало је препознавање важности решавања климатских промена и спремност да се учествује у сличним иницијативама.

У Турској су се ставови према ублажавању климатских промена увелико разликовали, са помешаним одговорима на изјаве у вези са напорима за ублажавање климатских промена. Перцепција иницијатива за смањење климатских промена такође је била различита, са примећеним скептицизмом према напорима владе.

Аустријски испитаници су генерално показали умерено до веома широко разумевање климатских промена, при чему је већина питања оцењена као веома важна на међународном нивоу. Ставови према напорима за ублажавање последица су били различити, уз признавање појединачних и владиних улога, али скептицизам према ефикасности и медијском приказивању. Перцепција иницијатива истакла је различите ставове о напорима различитих субјеката, са позитивнијим перцепцијама према еколошким групама и међународним организацијама.

Закључак: У поређењу ставова према ублажавању климатских промена међу земљама. Прво, све земље су показале широко до веома широко разумевање тема у вези са климатским променама, што указује на широку свест о **сложености** овог питања . Поред тога, постојало је опште препознавање важности решавања климатских промена, при чему је већина испитаника то видела као значајан глобални изазов. Међутим, постојале су приметне разлике у **ставовима према напорима за ублажавање утицаја и улози различитих заинтересованих страна** . Иако је генерално постојала спремност да се учествује у **зеленијим иницијативама у свим земљама** , ниво скептицизма према **владиним интервенцијама је варирао** . На пример, у Србији и Турској је био израженији скептицизам према ефикасности владиних иницијатива у односу на Грчку и Аустрију. Штавише, иако је постојало признање **важности појединачних акција** , постојала су различита мишљења о неопходности и ефикасности обавезних мера за смањење потрошње енергије. Други фактор разликовања била је перцепција **медијског приказа**. Док је већина у Грчкој и Аустрији одбацила идеју о медијском преувеличавању озбиљности климатских промена, ово осећање није било толико распрострањено у Србији и Турској, где су погледи на медијско приказивање били разноврснији.

Мотивација иза еколошки прихватљивог понашања

Циљ овог упитника је да прикупи информације о мотивима који стоје иза одређених еколошки прихватљивих понашања. Настоји да разуме разлоге због којих се појединци ангажују у одређеним активностима. Кроз ово истраживање, упитник има за циљ да добије увид у факторе који утичу на еколошки свесно понашање.

Питање: Који је разлог због којег бисте се бавили следећим активностима? (Да бисте створили добар имиџ /Да бисте уштедели новац/ Животна средина). (питање са више одговора)

- Да ходате или се возите бициклом до посла
- Да користите мање струје
- Да користите јавни превоз
- Да купујете енергетски ефикасније уређаје
- Да рециклирате отпад
- Да учествујете у еколошким кампањама
- Да посадите више дрвећа

Налази по земљама:

Мотиви за усвајање еколошки прихватљивог понашања откривају различите покретаче широм анкетираних нација, бацајући светло на сложене разлоге иза избора појединаца да се укључе у одрживе праксе.

У Италији, двоструки подстицаји очувања животне средине и финансијске уштеде мотивишу акције као што су ходање или вожња бициклом до посла, смањено коришћење електричне енергије и одабир јавног превоза. Куповина енергетски ефикасних уређаја одражава равнотежу између еколошке бриге и економских разлога, док су рециклажа отпада, учешће у еколошким кампањама и садња дрвећа првенствено инспирисани жељом да се заштити животна средина.

У Турској су мотивације учесника у анкети углавном паралелне онима у Италији, са уз учешће еколошких и финансијских фактора који утичу на еколошке активности, иако са општом склоношћу ка користима за уштеду трошкова. Насупрот томе, Аустрија више нагиње еколошким мотивацијама, при чему финансијска уштеда игра додатну улогу.

Резултати из Румуније показују различите перспективе, мада су они углавном окренути ка еколошким питањима. Србија и Грчка такође дају приоритет еколошким питањима, при чему финансијске користи делују као секундарни мотиватор.

Закључак: Постојање различитих мотивационих фактора наглашава вишеструке разлоге који стоје иза ангажовања појединаца у еколошким активностима, наглашавајући важност креирања приступа по мери за подстицање одрживог понашања које одговара различитим културним и социо-економским пејзажима различитих нација.

Перцепција иницијатива за ублажавање климатских промена

Проценити перцепцију испитаника о напорима различитих субјеката у решавању климатских промена, укључујући корпорације, грађане, националне и регионалне владе, еколошке групе и међународне организације.

Питање: Мислите ли да следећи субјекти предузимају иницијативе за смањење климатских промена? (Да/Не/У одређеној мери). (Затворено питање са више одговора)

- Корпорације и индустрије
- Грађани
- Национална влада
- Регионална влада
- Еколошке групе
- Међународне организације

Налази по земљама:

У Грчкој, перцепција о иницијативама окренутих ка климатским променама су се разликовале. Док су грађани виђени као активно ангажовани, постојао је скептицизам према корпорацијама и индустријама. Ставови о владиним напорима били су мешовити, али је на учешће међународних организација генерално гледано позитивно.

Резултати из Румуније сугеришу да су корпорације и владе првенствено радиле на побољшању свог имиџа, док су грађани и еколошке групе сматрани истински посвећени еколошким циљевима. Постојала су различита мишљења о улози међународних организација.

У Србији се сумњало у иницијативе корпорација и влада, уз преовлађујући осећај скептицизма. Међутим, постојало је веровање да су еколошке групе и међународне организације активно ангажоване у решавању климатских промена.

Италија: У Италији, перцепције су се веома разликовале међу различитим ентитетима, укључујући корпорације, владе, грађане, еколошке групе и међународне организације, без јасног консензуса о ефикасности њихових напора.

Учесници из Турске имали су различита мишљења о ефикасности иницијатива за смањење климатских промена у корпорацијама, владама, грађанима, еколошким групама и међународним организацијама, одражавајући низ гледишта о њиховој укључености у решавање климатских промена.

Перцепције учесника из Аустрије су нагињале позитивном мишљењу о укључености еколошких група и међународних организација које активно раде на ублажавању климатских промена. Међутим, недоумице су се појавиле у погледу ефикасности владиних иницијатива, док су ставови о корпорацијама и грађанима били помешани.

Закључак: Перцепције ефикасности иницијатива за смањење климатских промена су се разликовале међу учесницима из различитих земаља. Док се на грађане генерално гледало као на активно ангажоване у решавању климатских промена, скептицизам је окруживао напоре корпорација и влада у неким регионима. Међутим, постојала је позитивна перцепција улоге еколошких група и међународних организација, што указује на веровање у њихово активно учешће при ублажавању климатских промена на глобалном нивоу. Све у свему, ове различите перспективе наглашавају сложеност дискурса о климатским променама и наглашавају важност заједничких напора који укључују различите заинтересоване стране како би се ефикасно суочили са овим хитним глобалним изазовом.

Коначни резиме налаза анкете

Ово истраживање испитује различите методологије и стратегије које препоручују учесници из Италије, Турске, Аустрије, Румуније, Србије и Грчке за јачање еколошког образовања у својим земљама. Оно открива колективно признање критичне потребе за уградњом свеобухватне климатске писмености и повећане еколошке свести у образовној инфраструктури, прилагођене јединственим културним и друштвеним приликама сваке земље. Упркос разноликим резултатима, постоји једногласан став о усвајању иновативних, ангажованих и прагматичних педагошких приступа.

Италија наглашава важност коришћења модерних дигиталних платформи као што су Инстаграм и ТикТок како би се подстакла јасна комуникација и подстакло интересовање кроз искуства микро учења и интерактивни садржај. Турска се залаже за интеграцију климатске писмености као основне компоненте наставног плана и програма, залажући се за обавезно ангажовање и практичне еколошке радионице. Аустрија предлаже наставни план и програм обogaћен интердисциплинарним методама, употпуњен мноштвом материјала за учење. Румунија наглашава важност илустровања страшних последица загађења уз промовисање иницијатива које имају за циљ неговање чистијих заједница. Србија цени утицај опипљивих пројеката и савета стручњака, наглашавајући темељну улогу основног научног разумевања и учешћа заједнице. Грчка позива на повећање интерактивних радионица, стратешко коришћење друштвених медија за ширење образовног садржаја и унапређење формалних и неформалних образовних активности.

Синтеза ових налаза артикулише убедљив аргумент за усвајање флексибилних, вишеструких и културно осетљивих модалитета еколошког образовања. Истраживање је показало да је такав приступ неопходан за неговање појединаца који су не само добро информисани, већ и опремљени да се ефикасно суоче и ублаже глобалне еколошке непогоде.

Ови увиди су од непроцењиве вредности за креаторе политике, едукаторе и еколошке активисте који настоје да имплементирају ефикасне оквире образовања о животној средини на глобалном нивоу. Признавањем и прихватањем хетерогености образовних услова и преференција, појављује се дубока прилика да се култивише генерација која је и глобално свесна и проактивно ангажована у суочавању са изазовима климатских промена и деградације животне средине.

Укратко, истраживање оцртава богату таписерију перспектива и ставова који обухватају шест нација – Италију, Турску, Аустрију, Румунију, Србију и Грчку – у вези са климатским променама, еколошким образовањем и повезаним доменима. Демографска анализа баца

светло на варијације између старости, пола и образовног порекла, наглашавајући критичност прилагођавања образовних настојања да одражавају различите културне контексте. Диспарат у нивоима ангажовања еколошких организација, нарочито већи у Аустрији, наговештава различите степене еколошке свести. Спектар ставова према ублажавању климатских промена, мотивације које стоје иза еколошки прихватљивих пракси и перцепција секторских иницијатива о климатским променама разјашњавају сложеност и разноликост јавног мњења и понашања. Образовне преференције наглашавају потребу за интерактивним, разноврсним искуствима учења, уважавајући уобичајене препреке као што су временска ограничења и мотивациони дефицити. Препоруке се залажу за прилагођене наставне планове и програме, могућности искуственог учења и коришћење широког спектра ресурса. Упркос различитим нивоима свести о глобалним напорима, преовлађује јединствено мишљење о значају решавања међународних питања животне средине, појачавајући императив за свеобухватне, инклузивне и ефикасне стратегије образовања о животној средини.

Кључна разматрања при креирању водича за еко-писменост и дизајна обуке:

Прилагођавање садржаја локалном контексту:

- Прилагођавање образовног садржаја тако да одговара специфичним културним и друштвеним контекстима.
- Сузбијање погрешних схватања и недостатака у знању о климатским променама.
- Подстицање учења оријентисаног на акцију и промовисање критичке медијске писмености.
- Заговарање политичког ангажмана и оснаживање учесника да се залажу за политике засноване на доказима.

Преферирани методи стицања знања о животној средини:

- Коришћење образовних видео записа, документарних филмова и групних дискусија.
- Подстицање флексибилности у методама дисеминације информација, укључујући онлајн ресурсе и мобилне апликације.
- Превазилажење препрека у учењу и прилагођавање стратегија регионалним контекстима.

Унапређење образовања о животној средини и климатским променама широм земаља:

- Пружање увида у међународне уговоре и организације за заштиту животне средине.
- Представљање успешних међународних иницијатива и националних политика заштите животне средине.
- Укључивање локалне контекстуализације и интерактивних активности учења.
- Нуђење ресурса за даље истраживање и спровођење механизма евалуације и повратних информација.

Перцепција климатских промена: знање, значај и ставови:

- Пружање детаљних објашњења еколошких феномена и њиховог глобалног значаја.
- Нудећи научне доказе о климатским променама и расправљати о политикама и перспективама управљања.
- Истраживање етичких разматрања, ангажовања заједнице и психолошких увида.

Мотивација иза еколошки прихватљивог понашања:

- Разумевање психолошких увида при промени понашања и унутрашња/спољна мотивација.
- Представљање студија случаја мотивационих фактора и вежби рефлексije засноване на вредностима.
- Разматрање економских подстицаја, друштвених норми и персонализованог постављања циљева.
- Наглашавање ангажовања заједнице и културолошке осетљивости у промовисању одрживог понашања.

Перцепција иницијатива за ублажавање климатских промена:

- Разумевање улога и одговорности заинтересованих страна и представљање студија случаја успешних иницијатива.
- Расправе о транспарентности, одговорности, перцепцији јавности и изградњи поверења.
- Анализа корпоративне друштвене одговорности, владиних политика и ангажовања заједнице.
- Истраживање међународне сарадње, едукативног садржаја и кампања подизања свести.

Налази фокус групе

Циљеви

Примарни циљ фокус групе је да се удуби у сложеност инкорпорирања климатске писмености и еколошке свести у образовне системе, узимајући у обзир разлике између културних и друштвених прилика. Фокус групе укључују учеснике из Италије, Турске, Аустрије, Румуније, Србије и Грчке како би постигли неколико кључних циљева:

Прво, циљ нам је да укажемо *и на сличности и на разлике* у томе како свака земља приступа еколошком образовању, препознајући утицај културних разлика на ове образовне методе. Друго, настојимо да *проценимо тренутне нивое климатске писмености и еколошке свести* међу различитим старосним групама и заједницама, идентификујући простор за унапређење знања и ангажовања.

Још један критичан циљ је откривање иновативних и ефикасних *стратегија подучавања* које могу учинити учење о окружењу занимљивијим и утицајнијим . Ово укључује употребу дигиталних алата, интерактивне активности и могућности искуственог учења. Тражили смо да направимо *листу сугестија за едукаторе, креаторе политике и активисте за заштиту животне средине* , са циљем да побољшамо и прилагодимо иницијативе образовања о животној средини како би боље одговарале јединственим потребама сваке земље.

Штавише, намеравамо да истражимо начине да повећамо укљученост и интересовање за питања животне средине, *не само у школама, већ и у читавим заједницама* , како кроз формална тако и кроз неформална образовна окружења. На крају, очекује се да ће увиди прикупљени из ове фокус групе подржати *формулисање чврстих политика које подстичу одрживе праксе и појачано управљање животном средином кроз образовне напоре* .

Спровођењем ове фокус групе, наш свеобухватни циљ је да допринесемо глобалном настојању стварања информисане и ангажоване *генерације спремне да се ухвати у коштац са изазовима* које постављају климатске промене и деградација животне средине.

Учесници

Наша фокус група је направљена из богате таписерије перспектива, са четири динамична млада појединца из Аустрије, Италије, Грчке, Турске, Румуније и Србије, од којих је сваки изабран да донесе својом јединственом перспективом. Ова група укључује студента, који ће пружити академску перспективу; млади радник невладине организације, који нуди увиде из непрофитног сектора; млади професионалац запослен у јавном сектору, који дели ставове владе; и млади појединац из приватног сектора, додајући бизнис оријентисану перспективу. Разноврсни дијапазон дискусија и упита који произилазе из наших сесија фокус група биће пажљиво прегледан и оцењен од стране специјализованог тима истраживача и стручњака за заштиту животне средине.

ИТАЛИЈА

Лилијана, студенткиња: Лилијана је активно истражује утицај на животну средину свог универзитета, гајећи снажну жељу да ангажује и инспирише омладину ка већој еколошкој свести.

Ерика, НВО Професионалац: Ерика ради као едукатор у социјалној задрузи, фокусирајући се на смештај за особе са инвалидитетом. Она носи дубоку страст за заговарање животне средине поред својих образовних настојања.

Кристина, едукатор у јавном сектору: Кристина преузима улогу професора науке у средњој школи, где просветљује младе умове о чудима и сложености науке, негујући свест и радозналост будућих генерација.

Флавио, приватни сектор: Флавио је направио значајан напредак у сектору управљања отпадом, недавно проширивши своју стручност као научни комуникатор. Посвећен је ширењу знања о рециклажи отпада, трансформацији животне средине и енергетској одрживости, са циљем да оствари опипљив утицај на приступ друштва управљању животном средином.

ТУРСКА

Др Махназ, ванредни предавач на Одсеку за инжењерство заштите животне средине Универзитета Сакарија : Др Махназ у своје предавање и истраживање доноси богато знање и стручност у области инжењерства животне средине.

Елиф, менаџер огранка за климатске промене у општини Сакариа: Елиф води иницијативе усмерене на борбу против климатских промена и промовисање одрживих пракси унутар заједнице.

Кенгиз, координатор организације "Хајде да то урадимо" Турска: Кенгиз је на челу мобилизације волонтера и организовања напора за чишћење животне средине широм земље, значајно доприносећи очувању животне средине.

Елиф Мерве, магистар инжењера заштите животне средине и лидер на терену за "Хајде да то урадимо" национални тим: Елиф Мерве је посвећена практичним еколошким решењима и лидерству у теренским операцијама.

АУСТРИЈА

Бурцу, докторант на ТУ Беч: Бурцу је интердисциплинарни стручњак чији рад обухвата архитектуру, урбанизам, пејзаж и конзервацију, спајајући истраживање, заговарање и активизам како би се извршиле промене.

Тугба, стручњак за образовање о природи у невладиној организацији: Тугба је биолог и научни комуникатор који унапређује еколошку писменост кроз литературу за децу, радионице и пројекте који подстичу зелено предузетништво међу младима.

Ана, истраживач у невладиној организацији и студент мастер студија на „Европском мастеру физичке активности и јавног здравља“ на Универзитету у Бечу: Ана комбинује свој академски фокус са својим уметничким талентима у плесу, музици и визуелним уметностима, показујући јединствену мешавину научног залагања и креативног изражавања.

Олиа, студенткиња универзитета која похађа двоструке магистарске дипломе из јавног здравља и физичке активности на НУУПЕС-у и Универзитет у Бечу : Олиа, магистар спорта у ритмичкој гимнастици и дипломирани физичко васпитање и спорт на Националном универзитету Украјине, оличава посвећеност здравље и кондицију како на професионалном тако и на академском нивоу.

РУМУНИЈА

Роберт, посвећени професионалац у компанији ЕЕИ : Роберт је специјализован за пружање електричне подршке за пројекте зелене енергије, доприносећи унапређењу одрживих енергетских решења.

Дениса, активна НВО волонтерка: Дениса је препозната по свом учешћу у иницијативама које имају за циљ оснаживање појединаца са смањеним могућностима, демонстрирајући посвећеност социјалној инклузији и друштвеном раду.

Степан, као потпредседник Студентске лиге на УББ Универзитету у Решици: Степан игра кључну улогу у подстицању ангажовања студената и лидерства у академској заједници.

Алина, јавни радник у сектору образовања : Алина обогаћује младе умове као васпитачица у вртићу, негујући следећу генерацију темељним вредностима и знањем.

Овидиу , као председник организације Бициклички Напад: Овидиу се залаже за усвајање бицикала за здравији начин живота и еколошки прихватљив превоз, залажући се за решења одрживе мобилности.

СРБИЈА

Исидора, студенткиња: Дубоко укључена у проучавање утицаја на животну средину, Исидора је посвећена доприносу еколошким истраживањима и подизању свести кроз своје академске активности.

Анђела, НВО професионалац: Анђела своје напоре као омладинска радница посвећује интеграцији еколошких приоритета у различите програме, са циљем да подстакне већу еколошку свест међу младима .

Тадија, угледни професор на Архитектонском факултету : Тадија едукује будуће архитекте о значају принципа одрживог пројектовања, припремајући их за креирање еколошки одговорних објеката.

Павле, Рад у технолошкој компанији: Павле је фокусиран на развој технологија које имају за циљ смањење загађења животне средине, показујући посвећеност иновацијама за чистију планету.

ГРЧКА:

Францис, Гиоргос, Мариа, Андреас : Ова група представља разноврстан низ појединаца из Грчке, од којих сваки доприноси својим јединственим перспективама и напорима ка одрживости животне средине и свести у својим областима и заједницама.

Еколошка писменост у различитим земљама

Питање 1: Како бисте описали тренутни ниво свести о еко писмености у нашој земљи?

АУСТРИЈА

У Аустрији, свест о еколошкој писмености варира у различитим регионима и заједницама, под утицајем фактора као што су образовне иницијативе и владине политике. Земља одражава глобални тренд раста свести о питањима животне средине, о чему сведоче позитивни развоји у вези са циљевима одрживог развоја (СДГ), посебно у друштвеној одрживости. Међутим, Аустрија се суочава са изазовима у погледу еколошке одрживости, укључујући високе емисије гасова стаклене баште и потрошњу енергије. Да би се суочила са овим изазовима, Аустрија је спровела различите иницијативе за образовање и обуку као што је Зелена Технолошка Академија, чији је циљ подстицање сарадње и умрежавања. Поред тога, Аустрија је домаћин значајних мрежа и програма фокусираних на образовање о одрживости, доприносећи подизању свести о еколошкој писмености међу ученицима и наставницима. Иновативни концепти наставе сматрају се кључним за ангажовање младих људи и пружање прилагођених научних знања. Ефикасно школско образовање је идентификовано као средство за исправљање погрешних схватања о питањима животне средине која се пропагирају путем друштвених и масовних медија, наглашавајући важност тачних информација у образовним програмима.

Кључни налази:

- **Разноврсна свест широм региона:** Свест о еколошкој писмености у Аустрији варира у различитим регионима и заједницама, под утицајем фактора као што су образовне иницијативе, владине политике, ангажман јавности и медијско извештавање.
- **Растућа глобална свест:** Постоји растућа глобална свест о питањима животне средине и одрживости, што се огледа у Аустрији. Индикатори који се односе на циљеве одрживог развоја (СДГ) показују позитивне помаке, као што су побољшање индикатора друштвене одрживости.
- **Изазови еколошке одрживости:** Упркос напретку, Аустрија се суочава са изазовима у погледу еколошке одрживости, укључујући високе емисије гасова стаклене баште, потрошњу енергије, потрошњу материјала и коришћење земљишта. Ови изазови наглашавају потребу за континуираним напорима за постизање циљева одрживости.
- **Иницијативе за образовање и обуку:** Аустрија је покренула различите иницијативе за образовање и обуку за промовисање еко-писмености и одрживости.
- **Значајне мреже и програми:** Аустрија је домаћин неколико значајних мрежа и програма фокусираних на образовање о одрживости, укључујући УНЕСКО школе, ОКОЛОГ школе, пројекат климатских школа, школе климатског савеза, школе праведне трговине, школе у покрету и школе за образовање предузетништва. Ове мреже доприносе подизању свести о еколошкој писмености међу ученицима и наставницима.
- **Важност иновативних наставних концепата:** Иновативни и атрактивни наставни концепти играју кључну улогу у укључивању младих људи и пружању научног знања прилагођеног њиховим специфичним интересовањима и потребама.
- **Улога школског образовања у исправљању заблуда:** Ефикасно школско образовање може помоћи у исправљању заблуда о питањима животне средине која су широко распрострањена путем друштвених и масовних медија. Ово наглашава важност укључивања тачних и научно заснованих информација у образовне програме.

ГРЧКА

Учесници из Грчке су изразили и оптимизам и забринутост у вези са подизањем свести о еколошкој писмености у земљи. Иако постоји оптимизам о растућој свести међу одређеним групама, изражена је забринутост због постојећих недостатака у еко-писмености, што указује на области које треба побољшати. Дати су предлози за развој лакше разумљивих образовних материјала како би се решили ови недостаци. Све у свему, постоји признање напретка у области за побољшање свести о еколошкој писмености широм земље.

Кључни налази:

- **Оптимизам и растућа свест:** Постоји оптимизам у погледу растуће свести о еколошкој писмености међу одређеним сегментима становништва, што указује на напредак у Грчкој.
- **Забринутост због недостатака у еколошкој писмености:** Неки учесници су изразили забринутост због постојећих недостатака у еколошкој писмености, напомињући да се неки појединци осећају *несигурно или неинформисано* о питањима животне средине, што указује на области које треба побољшати.
- **Позив за креирање лакше разумљивих образовних материјала:** Дати су предлози за *лакше разумљиве образовне материјале* за решавање недостатака у еко-писмености, одражавајући жељу за доступним ресурсима за побољшање опште свести.

ИТАЛИЈА

У Италији, тренутну свест о еколошкој писмености карактерише перципирана апстракција, посебно међу децом школског узраста која сматрају да је то далек концепт који нема личну релевантност. Упркос недавним побољшањима и појачаном дијалогу, учесници примећују да се на ово питање често гледа као на одговорност власти или великих корпорација, а не као колективни, појединачни напор. Постоји осећај површне свести и ограниченог разумевања, уз признање да је потребно учинити више да би се усадило дубље разумевање и посвећеност одрживим акцијама у свакодневном животу.

Кључни налази:

- **Ограничено разумевање међу децом школског узраста:** Еколошка писменост изгледа апстрактно за децу школског узраста у Италији, без *личне везе или*

опипљивих радњи . Постоји потреба да се **еко-писменост учини релевантнијом и применљивијом на њихов свакодневни живот**.

- **Побољшање свести:** Недавно је у Италији постигнут напредак у подизању свести о еколошкој писмености. Све више дискусија се дешава, што указује на све веће препознавање питања животне средине.
- **Перцепција одговорности:** Многи сматрају да је решавање питања животне средине првенствено **одговорност власти или великих корпорација**. Ово указује на потребу да се нагласи **индивидуална одговорност** за еколошке акције.
- **Површно разумевање међу одраслима:** Док одрасли у Италији имају извесну свест о еколошкој писмености, оно често остаје површно. Можда не схватају у потпуности њен значај или **се не осећају лично одговорним** за решавање еколошких изазова.

РУМУНИЈА

У Румунији, свест о еколошкој писмености омета ограничен приступ еколошком образовању упркос томе што су информације доступне у специјализованој литератури. Иако свест расте, остаје значајан простор за побољшање. Многи Румуни сматрају да је тешко приступити информацијама о питањима животне средине, наглашавајући потребу за иницијативама које би ове информације учиниле приступачнијим. Континуирани напори у промоцији и образовању су препознати као суштински, а иницијативе попут Програма Зелене недеље у школама играју кључну улогу. Упркос изазовима, позитивне иницијативе и напредак, као што је развој еко-књижевности и ангажовање млађих генерација, показују обећавајућу путању за еко-писменост у Румунији.

- **Изазови у приступу информацијама:** Многим Румунима је тешко приступити еколошком образовању због недостатка свести и расположивих ресурса. Ово наглашава потребу за иницијативама које би информације учиниле доступнијим општој популацији.
- **Растућа свест са простором за побољшање:** У Румунији расте свест о еколошкој писмености, али још увек има довољно простора за побољшање. Иако је постигнут одређени напредак, потребни су даљи напори да се повећа еколошка писменост становништва.
- **Континуирана потреба за промоцијом и образовањем:** Постоји препозната потреба за континуираном промоцијом и напорима у образовању у вези са еко-

писмености у Румунији. Учесници истичу значај иницијатива које имају за циљ промовисање еко-књижевности и еколошког образовања, као што је програм Зелене недеље у школама.

- **Позитивне иницијативе и напредак:** Упркос изазовима, позитивне иницијативе су у току за промовисање еко-писмености у Румунији. Пројекти попут Програма Зелене недеље и напори да се развије еко-књижевност доприносе подизању свести и ангажовању појединаца, посебно млађих генерација, у питањима животне средине.

СРБИЈА

У Србији се чини да је укупан ниво свести о еколошкој писмености субоптималан, са учесницима који изражавају различите степене забринутости. Један учесник истиче умерен ниво свести, али наглашава значајну улогу образовања у подстицању дубљег разумевања индивидуалних утицаја на животну средину. Други наглашава недостатак свести о основним еколошким принципима као што су смањење, поновна употреба и рециклажа, приписујући то недостатку подстицаја и недовољним законима против загађења. Трећи тврди да је свест о еколошкој писмености генерално ниска, наводећи финансијска ограничења, недостатак приоритета и недовољно критичко размишљање као факторе који доприносе томе. Коначно, четврти учесник признаје позитиван помак међу младима, али напомиње да, генерално, и даље постоји недостатак свести и бриге међу широм популацијом. Ситуација, иако је побољшана у односу на претходне године, остаје изазовна због неадекватних националних политика и стратегија за промоцију еко-писмености.

- **Ограничена свест о еколошкој писмености:** Многи појединци у Србији не разумеју принципе еко-писмености, укључујући концепте као што су смањење употребе ресурса, поновна употреба и рециклажа. Иако постоји препознавање важности екологије, постоји празнина у знању о практичним еколошким понашањима.
- **Потреба за образовањем и свешћу:** Образовање је идентификовано као значајно питање, при чему учесници истичу важност структурираног знања и разумевања еколошких концепата. Међутим, постоји недостатак подстицаја и свести јавности о значају екологије.

- **Изазови у имплементацији:** Финансијска ограничења представљају значајну препреку за подизање свести о еколошкој писмености у Србији. Ограничени ресурси и конкурентни приоритети отежавају давање приоритета екологији, посебно онима који се боре да задовоље основне потребе.
- **Низак ниво критичког мишљења:** Учесници примећују недостатак критичког мишљења међу популацијом, при чему се многи ослањају на површинске информације уместо да траже свеобухватно разумевање. Пружање правовремених и тачних информација је од суштинског значаја за ефикасно подизање свести.
- **Други приоритети:** Значајан део становништва у Србији не даје приоритет екологији, већ се фокусира на друге тренутне проблеме. Упркос неким побољшањима, још увек постоји општи недостатак свести и забринутости о питањима животне средине.
- **Побољшања међу младима:** Иако је свеукупна свест и даље ниска, приметан је пораст свести о еколошкој писмености међу младима у поређењу са претходним годинама. Међутим, ситуација и даље није идеална, са националним политикама и стратегијама о еко-праксама којима недостају довољна промоција и имплементација.

ТУРСКА

У Турској је примећен позитиван тренд у подизању свести о еколошкој писмености међу младима, под утицајем друштвених медија и образовних пројеката. Међутим, и даље постоји забринутост у вези са општим нивоом свести, посебно међу децом, што захтева фокусирање на прилагођене наставне планове и програме и обуку наставника. Спољни фактори као што су економски падови могу утицати на нивое свести, доприносећи опадању интересовања код неких младих. Упркос томе, ангажовани млади појединци настављају да играју виталну улогу у ширењу свести и инспирацији својих вршњака, нудећи наду за будућност еко-писмености у Турској. Стални напори су од кључног значаја за одржавање и надоградњу напретка који је до сада постигнут.

Кључни налази

- **Позитиван тренд међу младима:** Уочен је позитиван тренд у подизању свести о еколошкој писмености међу младим људима у Турској, који се приписује утицају друштвених медија и различитих образовних пројеката.
- **Потребни континуирани напори:** Упркос позитивном тренду, потребни су стални напори да се даље повећа ниво свести и одржи напредак у образовању о еко-писмености.
- **Забринутост око тренутног нивоа:** Постоји забринутост у вези са тренутним нивоом свести о еколошкој писмености, посебно међу децом. Нагласак је стављен на потребу да се да приоритет образовању еко-писмености за децу и да се наставни планови и програми прилагоде њиховом разумевању.
- **Важност обуке наставника:** Обука наставника је наглашена као суштинска за ефикасно пружање образовања о еко-писмености ученицима, наглашавајући улогу едукатора у побољшању нивоа свести.
- **Утицај спољних фактора:** Спољни фактори као што су економски падови и природне катастрофе могу утицати на свест о еколошкој писмености, што доводи до флукуација интересовања међу младима.
- **Опадање интересовања међу младима:** Упркос претходном интересовању, свест о еколошкој писмености је доживела пад утицаја међу значајним делом младих људи у Турској. Овај пад је евидентан, при чему само мањина показује континуирано интересовање за питања животне средине.
- **Позитиван утицај ангажоване омладине:** Упркос општем паду свести о еколошкој писмености, ангажовани и заинтересовани млади људи настављају да играју кључну улогу у ширењу свести и инспирацији својих вршњака и заједница кроз активно учешће у пројектима и иницијативама.
- **Нада за побољшање:** Упркос изазовима, постоји оптимизам за будућност свести о еколошкој писмености у Турској, вођен потенцијалним утицајем заинтересованих младих и добровољним учешћем у еколошким пројектима.

Питање 2: Која специфична еколошка или климатска питања су по вашем мишљењу најхитнија за решавање у Вашој земљи?

АУСТРИЈА

Аустрија се суочава са значајним еколошким изазовима, укључујући оштећење шума од киселих киша, губитак биодиверзитета услед фактора као што су урбанизација и инвазивне врсте, и загађење ваздуха које утиче на станишта и здравље земљишта.

Праксе одрживог коришћења земљишта, посебно у пољопривреди и шумарству, играју кључну улогу у ублажавању ових претњи. Са преко 47% покривености шумама, одрживо газдовање шумама је од суштинског значаја за аустријски баланс угњен диоксида и климатске циљеве. Иако је земља постигла напредак у смањењу емисије гасова са ефектом стаклене баште, потребни су континуирани напори за решавање еколошких сукоба и промовисање еко-писмености за одрживију будућност.

Кључни налази:

- **Киселе кише и деградација шума:** Киселе кише представљају значајну претњу за околину Аустрије, посебно њене шуме, са приближно 37% шума погођеним. Азотна киселина и сумпорна киселина, првенствено из извора попут издувних гасова возила и индустријских објеката, доприносе овој појави. Реперкусије се протежу на уништавање станишта, губитак биодиверзитета и оштећење инфраструктуре, утичући и на економију и на врсте које зависе од шумских екосистема.
- **Губитак биодиверзитета:** богати биодиверзитет Аустрије суочава се са бројним претњама, укључујући антропогене климатске промене, инвазивне врсте и употребу ђубрива и пестицида. Запечаћење земљишта услед стамбеног и инфраструктурног развоја, посебно у урбаним срединама, доводи до губитка и фрагментације станишта. Загађење ваздуха, тешки метали и соли на путевима додатно деградирају станишта, утичући на организме у тлу и мењајући локалне услове у шумама, ливадама и пашњацима.
- **Одрживо коришћење земљишта:** Балансирање заштите и коришћења комуналних зелених површина, пољопривредних и шумских површина је кључно за одржавање биодиверзитета. Одрживо управљање пољопривредом прилагођено локалним условима је од суштинског значаја за обезбеђивање сигурности снабдевања и очување културних пејзажа који обезбеђују станишта за различите животињске и биљне врсте.
- **Угрожене врсте и типови биотопа:** Значајном делу аустријских животињских и биљних врста прети изумирање, на шта указују црвене листе и процене типова биотопа. Око 246 типова биотопа се сматра угроженим или високо угроженим, а пет је већ изумрло. Неопходне су ефикасне мере очувања за ублажавање ових претњи и очување биодиверзитета.
- **Одрживо газдовање шумама:** Одрживо газдовање шумама игра виталну улогу у циклусу угњен-диоксида у Аустрији, доприносећи равнотежи атмосфере и

стабилности климе. Са преко 47% покривености шумама, Аустрија активно управља својим шумама како би повећала промет угњен-диоксида, обезбедила одрживо снабдевање дрветом као сировином и извором енергије и промовисала климатску неутралност. Употреба дрвета као извора енергије и сировине нуди климатски неутралне предности, доприносећи циљу Аустрије о климатским акцијама и смањењу емисије гасова стаклене баште.

- **Позитиван тренд у емисијама гасова стаклене баште** : Аустрија је показала тренд смањења националних емисија гасова стаклене баште, што одражава умерен напредак ка циљевима климатских акција. Упркос изазовима, као што су киселе кише и губитак биодиверзитета, напори ка одрживом коришћењу земљишта и газдовању шумама доприносе укупној отпорности Аустрије на животну средину и напретку ка климатској неутралности.

ГРЧКА

Учесници наглашавају важност иницијатива које воде млади у покретању одрживих промена, наглашавајући активно учешће у пројектима заједнице и кампањама јавног заступања. Они истичу утицајну улогу коју млади људи могу да имају у подизању свести и промовисању еколошке одговорности у својим заједницама. Међутим, препознати су изазови у ефикасном ангажовању вршњака, што указује на потребу за прилагођеним приступима за укључивање појединаца из различитих средина. Све у свему, постоји препознавање значајног утицаја који ангажман младих може имати у промовисању еко-писмености и неговању културе одговорности за животну средину на локалном нивоу.

Кључни налази:

- **Иницијативе предвођене младима:** Постоји снажан нагласак на важности иницијатива предвођених младима у покретању одрживих промена, уз позив на проактивно укључивање у пројекте заједнице и кампање јавног заступања.
- **Утицајна улога младих:** Учесници истичу утицајну улогу коју млади људи могу имати у подизању свести и промовисању одговорности за животну средину у својим заједницама.
- **Изазови у мобилизацији вршњака:** Поставља се забринутост у вези са ефективношћу мобилизације вршњака, што указује на потребу за циљаним стратегијама за ангажовање младих људи из различитих средина.

- **Трансформативни потенцијал ангажовања младих:** Све у свему, постоји препознавање трансформативног потенцијала ангажовања младих у промовисању еко-писмености и неговању културе еколошке одговорности у локалном контексту.

ИТАЛИЈА

Учесници су навели да су третман отпада, еколошки прихватљива производња енергије и урбана мобилност идентификовани као најхитнији еколошки и климатски проблеми у Италији. Ови међусобно повезани изазови захтевају интегрисани приступ за ефикасна решења.

РУМУНИЈА

Румунија се суочава са неколико горућих еколошких проблема, укључујући загађење пластичним отпадом, загађење ваздуха и нелегално крчење шума. У урбаним срединама, загађење ваздуха представља значајну претњу по јавно здравље. Штавише, незаконито крчење шума не само да доводи до губитка биодиверзитета већ и подрива интегритет шумских екосистема. Недостаци управљања отпадом доприносе загађењу земљишта, посебно у индустријским и урбаним срединама. Поред тога, расте забринутост због загађења мора и океана пластичним отпадом, што утиче на морске екосистеме и приобални туризам. Решавање ових изазова захтева усаглашене напоре за спровођење ефикасних стратегија управљања отпадом, спровођење прописа о шумарству и ублажавање извора загађења ваздуха, чувајући и животну средину и јавно здравље у Румунији.

Кључни налази:

- Главни проблеми са којима се суочава наша земља су загађење пластичним отпадом, загађење ваздуха и нелегална сеча шума.
- Загађење ваздуха и његов утицај на јавно здравље у урбаним срединама.
- Незаконито крчење шума и губитак биодиверзитета у нашим шумама.
- Управљање отпадом и загађење земљишта у индустријским и урбаним подручјима.
- Ризик од пластичног отпада и загађења мора и океана, који утичу на морске екосистеме и приобални туризам.

СРБИЈА

Загађење ваздуха се појављује као најзначајнији еколошки изазов у Србији, погоршан факторима као што су индивидуална употреба аутомобила, застарели јавни превоз и спаљивање неодговарајућег материјала за грејање. Упркос томе што се сврстава међу најзагађеније земље, постоји недостатак свести и хитности међу становништвом. Остала значајна питања укључују нелегално одлагање отпада, експлоатацију природних ресурса од стране страних компанија и неадекватан систем управљања отпадом. Млађе генерације изражавају забринутост због расипања енергије, конзумеризма и потребе за одрживим решењима. Иако постоји препознавање потребе за строжим прописима, социоекономски фактори компликују усвајање чистијих пракси. На крају крајева, решавање ових изазова захтева колективне напоре на промовисању еколошке свести, примени одрживих политика и неговању одговорног понашања појединца.

Кључни налази:

- **Загађење ваздуха:** Србија се бори са великим загађењем ваздуха, првенствено због индивидуалне употребе аутомобила и застарелих система јавног превоза.
- **Незаконито одлагање:** Преовладава проблем загађења од смећа које се непрописно одлаже у природу, што доприноси деградацији животне средине.
- **Експлоатација ресурса:** стране компаније често експлоатишу природне ресурсе Србије без адекватне бриге о животној средини, што доводи до даље еколошке штете.
- **Социоекономска ограничења:** Економски притисци доводе до спаљивања неодговарајућих материјала за грејање, погоршавајући проблеме загађења упркос свести о њиховим штетним ефектима.
- **Свест младих:** Млађе генерације препознају шире еколошке изазове као што су расипање енергије, раширени конзумеризам и потреба за одрживим решењима.
- **Индивидуална одговорност:** Док постоје прописи, појединци морају преузети већу одговорност за своје поступке и изборе за ублажавање штете по животну средину.
- **Регулаторни изазови:** Усклађивање строжих еколошких прописа са обезбеђивањем приступа приступачним опцијама грејања представља значајан изазов.
- **Колективна акција:** Решавање питања животне средине захтева заједничке напоре и са владиног и са друштвеног нивоа како би се промовисале одрживе праксе и ефикасно ублажило загађење.

ТУРСКА

Турски учесници идентификују различите међусобно повезане еколошке изазове, укључујући негативне утицаје ископавања злата, лоше управљање водним ресурсима, ефекте климатских промена као што су нередовне падавине и топлотни таласи, проблеме урбанизације који доводе до природних катастрофа и индустријско загађење ваздуха. Они се залажу за холистичка решења за ефикасно решавање ових хитних еколошких проблема.

Кључни налази:

- **Међусобно повезана природа еколошких проблема:** Учесници наглашавају међусобну повезаност еколошких проблема, истичући како решавање једног проблема може довести до решења за друге. Овај холистички приступ се сматра кључним за ефикасно управљање животном средином.
- **Негативни ефекти ископавања злата и злоупотребе водних ресурса:** Недавни инцидент ископавања злата у Турској је наглашен као дуготрајан негативни ефекат. Поред тога, злоупотреба водних ресурса, укључујући крчење шума, погрешну праксу наводњавања и пољопривредне грешке, погоршава еколошке изазове.
- **Утицај климатских промена:** Климатске промене су идентификоване као значајан фактор који доприноси еколошким проблемима у Турској, укључујући нередовне падавине које утичу на пољопривредну производњу, топлотне таласе који доводе до болести и крчења шума, и повећану учесталост шумских пожара који се приписују последицама климатских промена.
- **Урбанизација и природне катастрофе:** Турска се суочава са озбиљним изазовима урбанизације, што доводи до проблема као што су земљотреси, поплаве и клизишта. Учесници наглашавају потребу за одрживим животним просторима који су компатибилни са природом како би се ублажио ризик од природних катастрофа.
- **Загађење ваздуха услед индустријских активности:** Загађење ваздуха, посебно услед индустријских активности, идентификовано је као горући проблем, а као

главни примери се наводе градови попут Бурсе, Гебзеа, Коачелија и Сакарије. Преплитање индустрије и насеља погоршава загађење ваздуха, што представља значајне здравствене ризике за становнике.

Питање 3: По вашем мишљењу, какву улогу млади могу да имају у решавању и унапређењу еко писмености у Вашем локалном контексту?

АУСТРИЈА

У Аустрији, Савезно министарство за рад, породицу и омладину активно укључује младе људе у креирање политике кроз Аустријску стратегију за младе, усклађујући се са европским циљевима за младе и циљевима одрживог развоја у оквиру Владиног програма 2020–2024. Иницијативе за екописменост могу се ускладити са стубовима Аустријске стратегије за младе: грађанско образовање и одрживи развој, учешће у науци и истраживању и дигитална/медијска писменост. Кроз грађанско образовање, млади се укључују у политичке процесе, залажући се за питања животне средине и учествујући у локалном доношењу одлука. У науци и истраживању, они доприносе кроз науку грађана, и праћење еколошких аспеката. Дигитална/медијска писменост их оспособљава да промишљено користе технологију, критички процењују медијски садржај и комуницирају о темама животне средине. Млади људи, посебно старости од 12 до 35 година, играју кључну улогу у јачању еко-писмености, с обзиром на њихову енергију и ентузијазам за одрживе праксе. Аустријска стратегија за младе фокусира се на младе у неповољном положају, са циљем квалитетног образовања и критичког разумевања питања глобалног развоја. Догађаји, обуке и дигитални материјали подржавају ширење знања. Истраживања показују високу свест младих о еколошким питањима и јасну визију за слободнију, зеленију и сигурнију Аустрију. Млади парламентарци се виде као кључни у неговању зелених вештина и промовисању одрживих вредности међу младима, наглашавајући важност знања, способности, вредности и ставова за одрживо друштво.

Кључни налази:

- **Интеграција аустријске стратегије за младе:** Аустријска стратегија за младе, коју надгледа Савезно министарство за рад, породицу и омладину, поставља смернице за политике у вези са младима, активно укључује младе људе у процесе доношења одлука. Усклађује се са европским циљевима младих и

интегрише циљеве одрживог развоја, развијене у сарадњи са младим људима широм Европе.

- **Стубови изградње еко-писмености:** Иницијативе еко-писмености су интегрисане у аустријску стратегију за младе кроз стубове као што су грађанско образовање, образовање за одрживи развој, учешће у науци и истраживању (грађанска наука) и дигитална/медијска писменост. Ови стубови оснажују младе људе да се ангажују у политичком доношењу одлука, доприносе мониторингу животне средине и залажу се за еколошке узроке користећи дигиталне алате.
- **Оснаживање младих у развоју политике:** Млади људи, посебно они између 12 и 35 година, препознати су као кључни фактор који доприноси еко-писмености и циљ им је повећано учешће у еколошким иницијативама. Напори такође имају за циљ да укључе девојке, младе жене, особе са инвалидитетом и омладину у неповољном положају у заговарање животне средине.
- **Фокус на квалитетно образовање:** Циљ одрживог развоја 4 „Квалитетно образовање“ је наглашен, са фокусом на досезању ученика виших средњих школа да развију критичку перспективу о питањима глобалног развоја, укључујући изазове животне средине. Различити догађаји и материјали су дизајнирани да шире глобална питања и побољшају доступност дигиталним ресурсима.
- **Висок ниво еколошке свести:** Студије указују на висок ниво еколошке свести међу младим људима у Немачкој, Аустрији и Швајцарској. Млади су добро информисани о питањима животне средине и залажу се за то да Аустрија буде слободнија, зеленија и одрживија.
- **Улога младих парламентарца:** Млади парламентарци се сматрају инструментима у неговању зелених вештина међу младима и промовисању знања, способности, вредности и ставова потребних за одрживо и ресурсно ефикасно друштво.

ГРЧКА

Током дискусије фокус групе у Грчкој, учесници су поделили своје перспективе о питањима животне средине и климатским променама, откривајући варијације у различитим срединама и регионима. Фактори као што су географска локација и социоекономски статус идентификовани су као утицаји на приоритете појединаца, при чему становници приобаља наглашавају очување мора, а становници градова фокусирају

се на ублажавање загађења. Група је нагласила важност препознавања различитих гледишта и прилагођавања еколошких иницијатива за ефикасно решавање локализованих проблема, промовишући инклузивност у процесима доношења одлука.

Кључни налази:

- **Варијације у приоритетима животне средине:** Учесници су приметили варијације у идејама и знању о животној средини и климатским променама у различитим срединама и локалитетима у Грчкој. Фактори као што су географска локација и социоекономски статус утичу на приоритете појединаца у вези са питањима животне средине.
- **Утицај географске локације:** Дискусије су нагласиле утицај географске локације, указујући на то да појединци из обалних подручја могу дати приоритет очувању мора, док се они из урбаних центара могу фокусирати на ублажавање загађења.
- **Улога социоекономских фактора:** Нагласак је стављен на улогу социоекономских фактора, што сугерише да појединци из руралних подручја могу имати различите перспективе на изазове животне средине у поређењу са онима из урбаних средина.
- **Важност различитих гледишта:** Признање је дато важности уважавања различитих гледишта и прилагођавања еколошких иницијатива за ефикасно решавање локализованих приоритета. Овај приступ осигурава инклузивност и релевантност у процесима доношења одлука о животној средини.

ИТАЛИЈА

Учесници из Италије истакли су кључну улогу младих у покретању еколошких промена, наглашавајући потребу за раним образовањем и укључивањем у одрживе праксе. Они су истакли потенцијал младих људи као портпарола за питања животне средине, залажући се за промене у својим породицама и заједницама. Фокус је био на усађивању дубоког разумевања значаја животне средине од раног детињства и промовисању промена начина живота како би се подстакла одрживост.

Кључни налази:

- **Основна улога младих:** Учесници су нагласили фундаменталну улогу младих у покретању еколошких промена, наглашавајући важност покретања еколошког

образовања од раног детињства. Они су истакли значај игре и учешћа у подстицању еколошке свести и акције, сугеришући да промене морају почети рано и наставити све до универзитета.

- **Гласноговорници за промене:** Млади људи су идентификовани као кључни гласноговорници за питања животне средине, како у својим породицама, тако и у контексту из којег често долазе. На њих се гледа као на промотере еколошке свести и заговорнике одрживе праксе.
- **Фокус на промену животног стила:** Учесници су нагласили важност промена начина живота у покретању промена животне средине. Они су сугерисали да учење младих о њиховој повезаности са околином и улози коју она игра у њиховом опстанку може довести до значајних промена понашања. Подстицање младих људи да из прве руке искусе утицај својих акција и да интегришу одрживе праксе у свој свакодневни живот од раног детињства истакнуто је као кључно за стварање промене.

РУМУНИЈА

Млади имају велико знање о друштвеним мрежама, што може позитивно утицати на ширење еколошких идеја на локалном нивоу.

Кључни налази:

- **Коришћење друштвених мрежа:** Млади људи поседују широко знање о друштвеним мрежама, које се може искористити за ефикасно ширење еколошких идеја на локалном нивоу, доприносећи повећању еколошке свести.
- **Организовање догађаја и кампања:** Млади људи имају капацитет да организују догађаје и кампање подизања свести унутар својих заједница, са циљем да образују и мобилишу појединце ка усвајању одрживије праксе у свом свакодневном животу.
- **Учешће у еколошком волонтирању:** Кроз учешће у пројектима еколошког волонтирања, млади људи активно доприносе чишћењу и заштити животне средине у локалним срединама, служећи као инспирација осталим члановима заједнице да се придруже сличним напорима.

- **Утицај на локално одлучивање:** Укључивање у дебате и грађанске акције оснажује младе људе да утичу на одлуке које доносе локалне власти, залажући се за примену зеленије и одрживије политике у својим заједницама.
- **Илустрација лидерства:** Млади људи могу послужити као пример лидера и агената промена у својим заједницама, мотивишући и инспиришући друге, посебно колеге младе појединце, да се активно укључе у иницијативе за заштиту животне средине.

СРБИЈА

Млади у Србији препознају своју кључну улогу у заговарању и образовању животне средине. Учесници фокус група наглашавају важност образовања и свести, предлажући учешће у неформалним сесијама како би научили о одрживим праксама. Наглашено је ангажовање вршњака, са предлозима за организовање локалних кампања и презентација за ширење свести, посебно у школама. Наглашава се да вођење примером кроз укључивање у еколошке активности као што су акције чишћења и иницијативе за рециклажу инспирише позитивне промене међу вршњацима. Поред тога, препознат је потенцијал друштвених медија као алата за промовисање еколошке свести и обликовање ставова према одрживости, иако су уочени изазови у погледу њихове перцепције међу младима.

Кључни налази:

- **Образовање и свест:** Млади људи могу да учествују у сесијама неформалног образовања како би се информисали о одрживим праксама. Они могу да повежу ове праксе са формалним образовањем или својим радним местима, утичући и на њихово студирање и на професионална настојања.
- **Ангажовање вршњака:** Ангажовани појединци могу покренути кампање и презентације на локалном нивоу, организујући групе за вршњачко учење у школама како би ширили свест о питањима животне средине. Наглашена је сарадња између формалног и неформалног сектора како би се допрло до појединаца мање информисаних о темама животне средине.
- **Вођење примером:** Страствени млади људи могу да воде примером, ангажујући се у активностима као што су акције чишћења, промовишући иницијативе за рециклажу и деле образовне садржаје на мрежи. Ове акције имају потенцијал да

подстакну позитивне промене у понашању и ставовима према околини међу вршњацима.

- **Улога друштвених медија:** Друштвени медији служе као значајан утицај на понашање, нудећи платформу за промовисање еколошке свести и позитивних акција. Иако се еколошка свест не може увек доживљавати као тренд, истицање еколошки прихватљивих пракси на мрежи може инспирисати друге и обликовати ставове према управљању животном средином.

ТУРСКА

Интервјуи фокус група су открили да млади људи у Турској постају све осетљивији и свеснији по питању еколошких питања, посебно они који се баве волонтирањем. Њихов приступ онлајн ресурсима је олакшао да ниво њиховог интересовања и учење о еколошким питањима буде на вишем нивоу. Међутим, постоји јасна потреба за подизањем свести и предузимањем акција међу младима у вези са еколошком писменошћу. Локалне иницијативе и ангажовање заједнице сматрају се кључним за ефикасну акцију, са нагласком на оснивање нових комисија од стране општина. Међугенерациска сарадња и координација међу младима су истакнути као суштински за максимизирање њиховог утицаја. Упркос овим изазовима, млади људи поседују значајан потенцијал да утичу једни на друге и на друштво у целини, а очекује се да ће њихов утицај расти у будућности. Учешће у догађајима као што је Светски дан чишћења сматра се позитивним начином да се подстакне ангажовање младих око еколошких питања.

Кључни налази:

- **Повећање осетљивости и свести:** Млади људи постају све осетљивији и свеснији у погледу еколошке писмености, посебно они који су укључени у волонтирање.
- **Приступ ресурсима:** Доступност ресурса, посебно онлајн, олакшала је интересовање младих и учење о еколошким питањима.
- **Потреба за свешћу и акцијом:** Постоји значајна потреба за подизањем свести и предузимањем акција међу младима у вези са еколошким питањима.
- **Локална ефикасност:** Млади људи имају потенцијал да буду веома ефикасни на локалном нивоу, са малим покретима који имају потенцијал да остваре значајан утицај.

- **Ангажовање заједнице** : Укључивање у омладинске заједнице и локалне иницијативе је наглашено као кључно, а предлаже се оснивање нових комисија од стране општина.
- **Међугенерациска сарадња:** Сарадња између различитих старосних група, посебно када су у питању старије особе, сматра се важном за ефикасну акцију.
- **Важност координације и свести:** Координација и свест међу младима су истакнути као суштински фактори за максимизирање њиховог утицаја.
- **Утицај и потенцијални раст:** Млади људи поседују значајан потенцијал да утичу једни на друге и на друштво у целини, а очекује се да ће њихов утицај расти у будућности.
- **Подстицање кроз учешће:** Учешће у догађајима као што је Светски дан чишћења сматра се позитивним начином да се подстакне ангажовање младих људи на еколошким питањима.

Питање 4: Шта мислите како се идеје и знање о животној средини и климатским променама разликују између порекла и места?

АУСТРИЈА

Разумевање и свест о питањима животне средине и климатским променама може значајно да варира у различитим срединама и локацијама због различитих фактора као што су културне, друштвено-економске, образовне и географске разлике.

Кључни налази:

- **Географски и еколошки контекст:** Локална географија, клима и екосистеми снажно утичу на то како људи доживљавају и перципирају промене животне средине. На пример, приобалне заједнице могу бити више забринуте због пораста нивоа мора који утиче на риболовне активности, док аридни региони могу дати приоритет несташици воде која утиче на пољопривреду.
- **Културни утицаји:** Различите културе имају различита веровања, вредности и ставове према еколошким питањима, који обликују како их појединци и заједнице перципирају и дају им приоритет.
- **Образовна позадина:** Друштва са вишим нивоима образовања обично имају нијансираније разумевање еколошких питања. Квалитет и обим еколошког

образовања могу варирати у различитим регионима и школама, што утиче на нивое еко-писмености.

- **Историјска позадина:** Историјска искуства, као што су природне катастрофе из прошлости, могу обликовати перцепцију заједница и одговоре на тренутне еколошке изазове. Области са историјом катастрофа могу бити боље прилагођене утицајима климатских промена.
- **Економске структуре:** Локалне економске структуре играју кључну улогу у обликовању еколошких брига. Заједнице које зависе од пољопривреде, на пример, могу бити осетљивије на утицаје климатских промена на усеве и стога склоније брзом прилагођавању.
- **Контекст политике:** Политика регионалне и локалне владе, као и иницијативе заједнице, значајно утичу на приоритете животне средине и одговоре на климатске промене. Прогресивне политике и иницијативе могу довести до ангажованије и информисаније заједнице.
- **Друштвена динамика:** Колективна акција и заједничка одговорност разликују се у различитим друштвима и могу утицати на одговоре на еколошке кризе. Разумевање ове динамике је од суштинског значаја за развој ефикасних стратегија за неговање еко-писмености.
- **Одговор на кризу:** Претходна искуства, као што је спремност Сингапура за пандемије због прошлих искустава као што је САРС, илуструју како друштва могу улагати у будућност да би ублажила потенцијалне економске трошкове сличних догађаја.

ГРЧКА

Фокус група у Грчкој се бавила различитим перспективама о питањима животне средине у различитим срединама и на различитим локацијама. Дискусије су нагласиле утицај географске локације, при чему су приобална подручја показала преференцију за очување мора, док су се урбани центри више фокусирали на ублажавање загађења. Социоекономски фактори су такође играли улогу, пошто су сеоски и урбани становници имали различите перспективе о изазовима животне средине.

Кључни налази:

- **Географски утицај:** Учесници су приметили да на перспективе појединаца о питањима животне средине значајно утиче њихова географска локација. Становници приобаља могу дати приоритет очувању мора, док се становници градова могу фокусирати на ублажавање загађења.

- **Социоекономски фактори:** Наглашена је улога социоекономских фактора, при чему су сеоски и урбани становници вероватно имали различите перспективе о изазовима животне средине. Ово сугерише да економски статус и начин живота могу обликовати ставове према еколошким питањима.
- **Различитост гледишта:** фокус група је препознала важност признавања и поштовања различитих гледишта у вези са животном средином и климатским променама. Ово наглашава потребу за инклузивним приступима еколошким иницијативама.
- **Прилагођавање иницијатива локализованим приоритетима:** Постојао је консензус о важности прилагођавања еколошких иницијатива за ефикасно решавање локализованих приоритета. Ово имплицира да приступ који одговара свима можда није прикладан за решавање различитих еколошких проблема у Грчкој.

ИТАЛИЈА

Учесници из Италије истакли су важност живота у окружењу које је отворено за промене и признало значајан утицај различитог порекла на ставове према питањима животне средине. Културни и економски фактори утичу на приоритете и понашања, при чему образовање и друштвене кампање играју улогу у обликовању става.

Кључни налази:

- **Отвореност за промене:** Учесници су нагласили важност живљења у окружењу које је отворено и пријемчиво за промене. Међутим, степен прихватања промене зависи од преовлађујућег контекста.
- **Утицај позадине:** Дискусија је нагласила како различита животна позадина доводи до различитих приоритета и понашања. Културни и економски фактори значајно утичу на ставове према различитим аспектима живота, укључујући еколошку свест. На пример, појединци из нижег економског порекла могу дати приоритет штедњи, док образовне и друштвене кампање могу обликовати понашање, као што се види у кампањама против дувана.

РУМУНИЈА

Учесници из Румуније истакли су како културно и образовно порекло, географска локација, приступ информацијама и лични интереси обликују погледе појединаца на

животну средину и климатске промене. Разумевање и поштовање ових разлика је кључно у напорима за заштиту животне средине.

Кључни налази:

- **Културна и образовна позадина:** Васпитање у културама које наглашава природу и одрживост подстиче дубље разумевање питања животне средине, док недостатак изложености еколошком образовању може довести до мање свести.
- **Географска локација:** Становници различитих региона сучавају се са различитим утицајима климатских промена, што утиче на њихову перцепцију и приоритете у вези са питањима животне средине.
- **Приступ информацијама:** Доступност образовања и поузданих извора значајно утиче на знање и свест појединаца о климатским променама.
- **Лични интереси:** Интереси и активности појединаца утичу на њихов ниво ангажовања у питањима животне средине, при чему су ентузијастички на отвореном више прилагођени питањима животне средине.

ТУРСКА

Учесници из Турске су се укључили у дискусију о разноликости идеја и знања о животној средини и климатским променама, истичући утицај различитих фактора као што су регионални диспаритети, урбанизација, укљученост индустрије, приступ ресурсима и политичке перспективе. У разговору је наглашена важност прилагођавања решења локалним контекстима и оснаживања покрајинских представника да се ефикасно баве изазовима специфичним за регион.

Кључни налази:

- **Регионалне разлике у приоритетима:** Перспективе о питањима животне средине варирају у различитим регионима Турске, при чему се свака област сучава са јединственим изазовима и приоритетима.
- **Урбано-рурална динамика:** Урбанизација утиче на еколошку свест и понашање, док рурална подручја показују различите навике коришћења и бриге у вези са управљањем ресурсима.

- **Локализована решења:** Учесници су истакли значај имплементације решења прилагођених специфичним еколошким изазовима у сваком региону, наглашавајући потребу за локализованим приступима.
- **Оснаживање покрајинских представника:** За ефикасна решења су потребни представници покрајина који разумеју јединствена питања животне средине у својим регионима и могу да се залажу за одговарајуће мере.
- **Утицај индустрије на животну средину:** Изражена је забринутост због утицаја индустријског раста на животну средину, наглашавајући неопходност имплементације одрживих пракси и политика у индустријским областима.

Питање 5: По вашем мишљењу, које су неке кључне праксе или иницијативе у вези са обуком о животnoj средини које су биле успешне у Вашем контексту?

АУСТРИЈА

Аустрија представља вишеструки приступ неговању еко-писмености и промовисању еколошке свести. Ово укључује интеграцију образовања о животnoj средини у формалне наставне планове и програме, пружање стручне обуке, подршку иницијативама у заједници и коришћење технологије у образовне сврхе. Поред тога, све је већи нагласак на важности повезаности са природом и из еколошких и из разлога добробити, наглашавајући потребу за приступачним зеленим површинама у урбаним срединама.

Кључни налази:

- **Интеграција образовања о животnoj средини:** Аустрија је успешно интегрисала образовање о животnoj средини у свој национални наставни план и програм, стављајући нагласак на практичне пројекте и програме сертификације.
- **Стручна обука:** Стручне школе и центри за обуку нуде специјализоване курсеве о еколошким темама за професионалце у секторима као што су пољопривреда, индустрија и туризам, уз подршку Аустријске привредне коморе (ВКО).
- **Еколошке иницијативе засноване на заједници:** "Klima- und Energiefonds" подржава локалне пројекте који промовишу заштиту климе и енергетску ефикасност, док "Naturschutzdatenbank" ангажује волонтере у науци грађана за очување биодиверзитета.
- **Сертификација и означавање заштите животне средине:** Програми сертификације за животну средину као што је аустријска еколошка ознака

помажу потрошачима да донесу информисане одлуке, промовишући праксе одрживе потрошње.

- **Коришћење технологије:** Признајући важност технологије, постоји позив за коришћење апликација, онлајн платформи и игара како би учење о природи учинило привлачним, подстичући еко-писменост међу младима који разумеју технологију.
- **Веза са природом и благостање:** Препознајући везу између повезаности природе и благостања, постоји притисак на повећан приступ зеленим и плавим просторима у урбаним срединама, посебно за маргинализоване групе.

ГРЧКА

Грчка показује низ успешних стратегија за очување животне средине и подизање свести. То укључује кампање чишћења које води заједница, интеграцију еколошког образовања у школске програме, пројекте сарадње са локалним властима и предузећима, радионице и догађаје за подизање свести и коришћење интерактивних онлајн платформи. Ове иницијативе истичу важност ангажовања заједнице, образовања, сарадње и технолошких иновација у промовисању еколошке одрживости и подстицању еколошки свесног понашања.

Кључни налази:

- **Кампање чишћења предвођене заједницом:** Иницијативе на локалном нивоу играју значајну улогу у побољшању локалне средине кроз организоване напоре за чишћење, показујући ефикасност акције коју покреће заједница.
- **Образовни програми у школама:** Интегрисање еколошког образовања у школске програме препознато је као ефикасан начин за неговање еколошке свести међу ученицима од малих ногу, доприносећи дугорочној еколошкој свести.
- **Пројекти сарадње са локалним властима и предузећима:** Успешна партнерства између заједница, владиних агенција и предузећа олакшавају примену одрживих пракси и иницијатива, показујући вредност сарадње у управљању животном средином.
- **Радионице и догађаји за подизање свести :** Ангажоване радионице и догађаји фокусирани на питања животне средине служе као делотворни алати за повећање свести и подстицање укључивања заједнице у напоре очувања животне средине.

- **Интерактивне онлајн платформе:** Онлине платформе и кампање на друштвеним медијима су признате за њихову ефикасност у досезању шире публике и промовисању еколошки прихватљивог понашања и пракси, што указује на важност коришћења дигиталних алата за заговарање животне средине.

ИТАЛИЈА

Италија представља низ успешних иницијатива усмерених на укључивање младих и заједница у управљање животном средином. Практични школски пројекти, активности чишћења заједнице и партнерства са еколошким организацијама показују важност практичне укључености и стварних веза у подстицању еколошке свести и одговорности. Ове иницијативе не само да доприносе одрживости животне средине, већ и промовишу осећај власништва и поноса у локалним заједницама.

Кључни налази:

- **Школски пројекти и иницијативе:** Иницијативе као што су „недеља животне средине“ и сређивање школског врта показују ефикасност практичних, конкретних активности за децу да разумеју проблеме животне средине и виде опипљиве резултате. Поред тога, активности као што су излети бициклом и посете еколошким локалитетима помажу да се млади људи вежу за своју територију и подстичу осећај одговорности.
- **Активности ангажовања заједнице:** Различите иницијативе које води заједница, као што су чишћење паркова, сакупљање пластике и сакупљање коришћене одеће, ангажују људе свих способности у бризи о животној средини. Иновативни приступи као што је омогућавање ученицима да донесу кући остатке хране из школе доприносе смањењу бацања хране.
- **Партнерства са еколошким организацијама:** Сарадња са еколошким компанијама као што је a2a у Милану пружа могућности за образовна искуства, као што су лабораторије за опоравак папира, где деца активно учествују у процесу рециклаже и стварају рециклирани папир за практичну употребу.

РУМУНИЈА

У Румунији постоји снажан нагласак на ангажовању заједнице и образовању као кључним стратегијама за очување животне средине. Учесници се залажу за иницијативе као што су фокус групе, догађаји чишћења и волонтерски пројекти за укључивање људи на локалном нивоу. Поред тога, постоји притисак на интеграцију еколошког образовања у школе, промовисање праксе одрживог живота и организовање догађаја заговарања како би се подигла свест о питањима животне средине. Ови напори имају за циљ да мобилишу појединце и заједнице ка стварању зеленије и одрживије будућности.

Кључни налази:

- **Ангажовање заједнице кроз фокус групе и акције чишћења:** Постоји консензус о важности организовања фокус група за дискусију о питањима животне средине и решењима. Поред тога, догађаји чишћења заједнице се сматрају ефикасним практичним начинима да се позитивно утиче на животну средину.
- **Интеграција образовања о животној средини у школама:** Постоји препознавање важности раног подучавања деце о животној средини, са предлозима да се образовање о животној средини укључи у школске часове. Овај приступ има за циљ да опреми ученике практичним вештинама и знањима за допринос очувању природе.
- **Укључивање суседства и волонтерски пројекти:** Учесници наглашавају значај укључивања суседства у еколошке иницијативе, предлажући волонтерске пројекте као што су чишћење паркова и садња дрвећа како би се подстакло ангажовање заједнице и створили зеленији простори.
- **Промовисање одрживог живота:** Постоји позив за ширење свести о одрживим животним праксама, укључујући коришћење еколошки прихватљивих технологија и навике за уштеду енергије код куће. Учесници истичу предности таквих пракси и за животну средину и за личне финансије.
- **Догађаји заговарања и подизања свести:** Предлози укључују организовање догађаја као што је Трчање у шуми како би се промовисао зелени транспорт и подигла свест о важности заштите животне средине. Циљ је укључити више људи у напоре очувања животне средине за већи утицај.

СРБИЈА

У Србији постоји препознавање ограничене доступности формалних програма обуке за животну средину. Иако постоје неке иницијативе и пројекти, као што су кампање садње дрвећа и пројекти рециклаже у школама, оне су често спорадичне и немају широко учешће. Међународни пројекти и протести играју улогу у подизању свести, али постоји потреба за свеобухватнијим стратегијама образовања и ангажовања како би се обезбедила одржива еколошка свест и деловање међу јавности.

Кључни налази:

- **Ограничена доступност обуке о животној средини:** Међу учесницима постоји консензус да су формални програми обуке о животној средини ретки у заједници. Иако постоје неке иницијативе, као што је обука о одрживом дизајну и пројектима рециклирања у школама, оне нису широко распрострањене и често им недостаје учешће.
- **Иницијативе и пројекти:** Предузете су разне иницијативе и пројекти за промовисање еколошке свести, укључујући пројекте садње дрвећа које финансира ЕУ, програме рециклаже у школама и напоре које предводи заједница, као што је сакупљање чепова за флаше. Међутим, ове иницијативе су често спорадичне и немају континуитет.
- **Улога међународних пројеката и протеста:** Међународни пројекти, посебно они које финансирају организације попут ЕУ, уобичајени су формати еколошког образовања и обуке у Србији. Поред тога, протести, попут оних који се тичу еколошких питања попут Рио Тинта, играју значајну улогу у подизању свести међу масама, иако се њихов утицај временом може смањити.
- **Потреба за свеобухватнијим образовањем:** Учесници наглашавају важност укључивања образовних елемената у протесте и иницијативе како би се осигурало дугорочно ангажовање и разумевање питања животне средине. Предлажу се практичне активности и информативне сесије као начини да се повећа укључивање и свест јавности.

ТУРСКА

Турска је навела различите еколошке иницијативе, укључујући кампање прикупљања батерија и дизајн кишних башта, које су добиле значајну подршку јавности. Међутим, и даље постоје изазови у јавном сектору због буџетских ограничења. Ипак, хвале се вредни напори програма као што је Светски покрет за чишћење животне средине и владине иницијативе као што су Амбасадори Климе. Поред тога, иницијативе приватног сектора, као што су пројекти рециклаже отпадних вода, истичу потенцијал за еколошке праксе које предводи индустрија. Све у свему, постоји позив на одрживије иницијативе и повећано учешће јавног и приватног сектора у циљу ефикасног решавања еколошких изазова.

Кључни налази:

- **Иницијативе и јавна подршка:** У Турској су предузете разне иницијативе, као што су кампање прикупљања батерија и дизајн кишних башта. Ове иницијативе су добиле значајну подршку јавности и повећану свест, посебно међу ученицима и наставницима.
- **Изазови у јавном сектору:** Упркос напорима у јавном сектору, недовољни буџети представљају значајан изазов за имплементацију еколошких пројеката. Потребна је већа финансијска подршка да би се олакшало спровођење одрживих пракси као што су системи соларне енергије.
- **Светски покрет за чишћење животне средине и владини програми:** Светски покрет за чишћење животне средине, заједно са владиним програмима као што су климатски амбасадори Министарства омладине и спорта и програм зелених вештина, су иницијативе за сваку похвалу. Ови програми негују осећај одговорности међу учесницима и доприносе еколошкој свести.
- **Иницијативе приватног сектора:** Иницијативе приватног сектора, као што су пројекти рециклаже отпадних вода у текстилним фабрикама, показују потенцијал за еколошке праксе које предводе индустрија. Подстицање приватног сектора и банака да развијају политику заштите животне средине и ангажују се у друштвеним иницијативама сматра се кључним за даљи напредак.

Учешће и ангажовање:

Питање 6: Како се може осигурати активно учешће младих у Вашој земљи у иницијативама еко-писмености?

АУСТРИЈА

Да би се осигурало активно учешће младих у иницијативама еко-писмености, неопходно је учинити иницијативе релевантним за њихов свакодневни живот, користити методе практичног учења и оснажити их за улоге лидера. Менторство искусних професионалаца, институционална сарадња и приступ креативним местима и дигиталним платформама су такође кључни фактори. Иницијативе треба да обухвате неформално образовање, менторство, креативно изражавање и дигитално ангажовање како би се млади људи ефикасно укључили у напоре очувања животне средине.

Кључни налази:

- **Релевантност за свакодневни живот:** Иницијативе за еколошку писменост морају повезати еколошке принципе са свакодневним искуствима, наглашавајући практичне активности као што су урбане шетње птица и искуства од фарме до виљушке како би се млади људи ефикасно ангажовали.
- **Методе практичног учења:** Коришћење метода практичног учења као што су урбане фото шетње и самоорганизоване кампање омогућава младим људима да активно учествују и разумеју проблеме животне средине у својим заједницама.
- **Ангажовање заједнице:** Укључивање младих људи у активности ангажовања заједнице, уз подршку локалних иницијатива и невладиних организација, подстиче осећај ангажованости и подстиче учешће у акцијама које се баве климатским, биодиверзитетом и кризом у вези са храном.
- **Неформално образовање и холистичке перспективе:** Неформално образовање са холистичком и мултидисциплинарном перспективом сматра се кључним, пружајући примере из стварног света и могућности за лидерство младим људима да покрену иницијативе за еко-писменост.
- **Дигитално ангажовање:** Коришћење дигиталних платформи за комуникацију и мобилизацију, укључујући друштвене медије и онлајн форуме, омогућава младим људима да се изразе, поделе идеје и организују виртуелне догађаје за промовисање еко-писмености.

ГРЧКА

У Грчкој, кључни предлози за обезбеђивање активног учешћа младих у иницијативама еко-писмености укључују коришћење платформи друштвених медија, организовање интерактивних догађаја, укључивање младих у процесе доношења одлука и сарадњу са образовним институцијама. Ове стратегије имају за циљ да ефикасно ангажују младу публику, обезбеде прилике за практично учење и интегришу образовање о животној средини у формална и неформална образовна окружења.

Кључни налази:

- **Коришћење платформи друштвених медија:** Предлаже се коришћење популарних платформи друштвених медија као што су Инстаграм, Фејсбук и Твитер за ефикасно ширење информација, организацију догађаја и ангажовање младе публике у иницијативама за еко-писменост.
- **Радионице, семинари и интерактивни догађаји:** Одржавање радионица, семинара и интерактивних догађаја фокусираних на еколошке теме пружа могућности за практично учење, дискусију и умрежавање међу младима.
- **Укљученост младих у доношење одлука:** Активно укључивање младих у процесе планирања и доношења одлука о иницијативама за еко-писменост осигурава да се њихови гласови и бриге чују и адресирају, подстичући осећај власништва и посвећености.
- **Сарадња са образовним институцијама:** Сарадња са школама, факултетима и универзитетима на интеграцији еко-писмености у наставне планове и програме, организовање образовних кампања и олакшавање ваннаставних активности у вези са очувањем животне средине повећава досег и утицај иницијатива еко-писмености.

ИТАЛИЈА

Укључивање људи је веома важно. Приближите их стварима које су им блиске, као што је место у коме живе.

РУМУНИЈА

У Румунији, кључне стратегије за укључивање младих у иницијативе еко-писмености укључују организовање интерактивних активности од стране невладиних организација, оснивање еколошких читалачких клубова, одржавање такмичења у креативном писању,

коришћење онлајн платформи за приступ материјалима и организовање културних догађаја и фестивала. Ове иницијативе имају за циљ да подстакну свест, критичко мишљење и активно учешће међу младима у решавању еколошких изазова.

Кључни налази:

- **Интерактивне активности невладиних организација:** Локалне невладине организације у партнерству са институцијама ради организовања интерактивних активности играју виталну улогу у укључивању младих људи у иницијативе еко-писмености на нивоу заједнице.
- **Еколошки читалачки клубови:** Оснивање еколошких читалачких клубова у школама и на универзитетима пружа платформе младим људима да дискутују и анализирају литературу о питањима животне средине, подстичући критичко мишљење и свест.
- **Такмичење у креативном писању:** Организовање такмичења у креативном писању или чланака о еколошким темама подстиче младе људе да изразе своје идеје и перспективе, промовишући активно учешће и креативност у решавању еколошких изазова.
- **Коришћење онлајн платформи:** Коришћење онлајн платформи и друштвених мрежа за промовисање еколошке литературе и олакшавање приступа релевантним материјалима повећава ангажовање младих људи и могућности учења у области еко-писмености.
- **Културни догађаји и фестивали:** Организовање културних догађаја попут фестивала еколошке књижевности или сајмова књига ствара простор за младе људе да комуницирају са ауторима и стручњацима, откривају нове идеје и продубљују своје разумевање еколошких проблема.

СРБИЈА

У Србији, кључне стратегије за укључивање младих у иницијативе еколошке писмености укључују јасну комуникацију о питањима животне средине, обезбеђивање образовања и могућности за укључивање, препознавање добровољног ангажовања и стварање привлачности еколошких акција кроз забавне активности и подстицаје. Ови приступи имају за циљ да негују осећај заједништва, припадности и власништва међу младим учесницима у решавању еколошких изазова.

Кључни налази:

- **Важност јасне комуникације:** Представљање значаја еколошких питања на јасан и једноставан начин је кључно за ангажовање младих људи. Разумевање проблема и пружање позива на акцију, као што је садња дрвећа или учешће у активностима чишћења, подстиче осећај заједнице и припадности.
- **Образовање и могућности:** Образовање се сматра темељним, али могућности за примену знања су подједнако важне. Иницијативе као што су пројекти за младе и јавне дебате омогућавају младим људима да се активно баве питањима животне средине и дају допринос решењима.
- **Добровољно ангажовање и признање:** Ангажовање у еколошким активностима треба да буде добровољно, при чему учесници на то гледају као на драгоцену искуство, а не као средство за стицање новчане добити. Признавање учешћа, као што је додавање у биографије или личне биографије, може подстаћи учешће.
- **Учинити еколошку акцију привлачном:** Учинити еколошку акцију привлачном широј публици, осим оних који су већ заинтересовани, представља изазов. Укључивање забавних активности и проналажење начина да се учешће учини „кул“ може привући млађе учеснике и подстаћи осећај испуњености и власништва над питањима животне средине.

ТУРСКА

У Турској, осигуравање активног учешћа младих људи у иницијативама еколошке писмености укључује њихово усмјеравање у складу са њиховим способностима, пружање активности оријентисаних на природу и могућности обуке, повећање регионалне обуке и јачање сарадње између сектора. И јавни и приватни сектор имају одговорност да повећају видљивост и шире информације о могућностима за ангажовање.

- **Вођење према способностима:** Прилагођавање ангажмана способностима младих је од суштинског значаја. Подстицање да искористе своје вештине, као што су развој софтвера или економска анализа, у корист животне средине може повећати учешће и ентузијазам.
- **Омладински кампови и активности у природи:** Стварање омладинских кампова са активностима оријентисаним на природу као што су оријентиринг и спорт може подстаћи младе да проводе више времена у природи, подстичући дубљу везу са околином. Коришћење друштвених медија и пружање могућности за обуку и радионице су делотворна средства ангажовања.

- **Регионална обука и сарадња:** Повећање регионалних могућности за обуку и сарадња између приватног и јавног сектора су од кључне важности за укључивање младих људи. Повећање видљивости могућности и подстицање добровољног учешћа су кључни фактори у промовисању ангажовања.
- **Одговорност јавног и приватног сектора:** И јавни и приватни сектор имају одговорност да повећају видљивост и шире информације о иницијативама еко-писмености. Млади људи можда нису свесни могућности, па треба уложити напоре да се оне шире и објављују.

Питање 7: Које изазове или могућности предвиђате у укључивању младих из различитих сектора (образовање, рад, невладине организације, јавне институције) у Вашој земљи?

АУСТРИЈА

У Аустрији, учесници сматрају да су подстицање сарадње међу секторима, оснаживање младих кроз образовање и заговарање и подстицање активног учешћа у еколошким акцијама кључни кораци за култивисање генерације еколошки свесних појединаца у Аустрији.

- **Могућности за сарадњу:** Постоји снажна склоност ка виђењу могућности за сарадњу између различитих сектора, укључујући образовне институције, радна места, невладине организације и јавне институције. Ова сарадња може искористити снаге и ресурсе за стварање свеобухватних иницијатива за еко-писменост.
- **Свеже перспективе и иновације:** Укључивање младих људи из различитих средина може донети свеже перспективе, иновативне идеје и креативна решења за еколошке изазове.
- **Оснаживање и заговарање:** Јавне институције и невладине организације могу оснажити младе људе да постану заговорници и лидери животне средине кроз заговарање политике и пружање перспективе локалне заједнице.
- **Изградња капацитета и образовање:** Образовне институције играју кључну улогу у обезбеђивању алата за изградњу капацитета као што су обука, радионице и образовни ресурси за унапређење вештина еко-писмености младих људи.
- **Партнерства и ангажовање заинтересованих страна:** Изградња партнерстава са различитим заинтересованим странама, укључујући предузећа, групе у заједници, владине агенције и омладинске организације, може проширити домет и утицај напора за еко-писменост.
- **Препреке и решења:** Многи млади људи се суочавају са препрекама и верују да њихови поступци нису довољни. Практични експерименти, теренске екскурзије и демонстрација утицаја у њиховом директном окружењу могу помоћи у повећању добровољног ангажовања на еколошким питањима.

- **Образовање за акцију:** Образовни концепти треба да се фокусирају не само на подизање знања већ и на истицање вишеструких могућности конкретних акција очувања природе које се уклапају у стварност и свакодневни живот младих.
- **Грађанска наука и СТЕМ ангажовање:** Грађанска наука нуди могућности за активно укључивање у стварне научне пројекте о очувању природе, што може помоћи да се млади људи заинтересују за СТЕМ области и високо образовање.
- **Мултидисциплинарни приступ:** Постоји потреба за мултидисциплинарним екосистемом и приступом концептуалног размишљања како би се повећала свест о динамичким интеракцијама између еколошких питања и друштвено-економских система.
- **Иновативне наставне методе:** Важно је користити иновативне и модерне формате и алате за наставу и учење, као што су дигитални формати учења, који одговарају жељама младих и свакодневном животу.
- **Иницијативе вођене младима:** Иницијативе вођене младима су кључне и млади људи треба да преузму вођство у осмишљавању и имплементацији иницијатива еко-писмености у својим секторима, промовишући власништво и ентузијазам.

ГРЧКА

У Грчкој, учесници који се баве изазовима као што су празнине у свести и ограничења ресурса уз искориштавање могућности кроз сарадњу, прилагођени приступи, иновативне технологије и лидерство младих су кључни кораци за ефикасно укључивање младих у иницијативе за еко-писменост.

Изазови:

- **Недостатак свести или интересовања:** Неки млади појединци можда неће у потпуности схватити проблеме животне средине или им можда неће дати приоритет усред супротстављених брига.
- **Ограничени ресурси:** Организације се могу суочити са ограничењима у погледу финансирања, особља или инфраструктуре, што омета имплементацију свеобухватних иницијатива за еко-писменост.
- **Бирокуратске препреке:** Ангажовање са јавним институцијама или управљање бирокуратским процесима могу представљати препреке за спровођење иницијатива великих размера.
- **Конкурентни приоритети:** Са различитим интересовањима и обавезама, младим људима може бити изазов да одвоје време и ресурсе за напоре еко-писмености.

Могућности:

- **Сарадња:** Партнерство са образовним институцијама, радним местима, невладиним организацијама и јавним институцијама може искористити постојеће ресурсе и мреже за унапређење иницијатива еко-писмености.
- **Прилагођени приступи:** Препознајући разноликост међу младима, могу се развити прилагођене стратегије за ефикасно ангажовање различитих сектора.
- **Иновативне технологије:** Коришћење дигиталних платформи и решења заснованих на технологији може олакшати домет, образовање и ангажовање у различитим секторима.
- **Омладинско лидерство:** Оснаживање младих појединаца да преузму лидерске улоге и покрену иницијативе за еко-писменост у својим секторима може неговати власништво и осигурати одрживост.

ИТАЛИЈА

Претворите ове догађаје у задивљујућа искуства интеграцијом локалних удружења или места која одјекују младим појединцима. Укључите популарна окупљалишта и места која посећују млади да бисте учинили прилике примамљивијим.

РУМУНИЈА

Румунски учесници фокус групе истакли су важност укључивања младих у активности заједнице како би се брзо шириле информације о критичним питањима. Изазови укључују недостатак професионалне обуке за тржиште рада у развоју и ограничено учешће младих у процесима доношења одлука. Коришћење технологије представља могућности за приступ образовању, док повећање свести може подстаћи ангажовање младих у грађанским активностима и решавање друштвених и еколошких проблема.

- **Ангажовање младих подстиче ширење информација:** Активно учешће младих чланова заједнице олакшава брзо ширење информација. Прилагођени догађаји за младе повећавају ангажовање и ефикасно шире свест о критичним питањима.
- **Недостатак вештина и динамика тржишта рада:** Постоји значајан недостатак могућности за професионалну обуку и оријентације као одговор на брзо мењање тржишта рада, што представља изазов за младе појединце.

- **Техничка решења за приступ образовању:** Коришћење технологије представља прилику да се младим људима обезбеде доступни образовни ресурси и ресурси за лични развој, решавајући препреке за учење и стицање вештина.
- **Недовољна заступљеност младих у доношењу одлука:** Евидентна је недовољна укљученост младих људи у доношење одлука и политике у заједници, што омета различите перспективе у обликовању и имплементацији политике.
- **Свест подстиче грађански ангажман:** Повећање свести о друштвеним и еколошким питањима међу младима може мотивисати њихово укључивање у невладине организације, волонтерске пројекте и грађанске активности, подстичући позитиван допринос друштву.

СРБИЈА

Учесници фокус групе из Србије истакли су временска ограничења и бирократске препреке у давању приоритета екологији на радном месту и јавним институцијама. Међутим, они су идентификовали значајне могућности у оквиру невладиних организација и образовних система да се баве питањима животне средине. Постојао је консензус о важности раног еколошког образовања и потреби реформи у школском систему. Учесници су истакли кључну улогу невладиних организација у ангажовању младих и подстицању еколошке свести кроз практичне пројекте и примере из стварног живота. Ови увиди наглашавају важност превазилажења баријера и максимизирања могућности за промовисање управљања животном средином у Србији.

- **Временска ограничења на радном месту:** Учесници су приметили да је главни изазов у давању приоритета екологији на послу недостатак времена, при чему други задаци имају предност осим ако нису директно повезани са радним улогама или националним политикама.
- **Могућности у невладином сектору и образовању:** невладине организације су имају значајан потенцијал због своје флексибилности у решавању различитих тема, док образовање нуди могућности за укључивање еколошких тема, иако се суочавају са изазовима финансирања и традиционалних структура.
- **Бирократске препреке у јавним институцијама:** Организовање појединаца из јавних институција се сматрало изазовом због бирократских процеса, док су невладине организације и радна места посматрани као изводљивије опције са већом флексибилношћу.
- **Потреба за раним образовањем о животној средини:** Постојао је консензус о важности подучавања деце о природи и управљању животном средином од малих ногу, сугеришући реформе у образовном систему како би се обезбедио значајнији фокус на екологију.
- **Улога невладиног сектора у ангажовању младих:** Док школе покушавају да подучавају о животној средини, многи ученици остају равнодушни. Учесници су истакли кључну улогу невладиних организација у ангажовању младих кроз практичне пројекте и примере из стварног живота, користећи платформе попут Еразмуса да би значајно утицале на то како млади људи доживљавају и брину о животној средини.

ТУРСКА

Учесници су истакли значај НВО у ангажовању осетљивих и мотивисаних младих волонтера. Предложили су имплементацију различитих метода укључивања и фокусирање на жељена поља кроз обуку и међународне активности. Поред тога, нагласили су потребу за различитим климатским групама и повећаном видљивошћу и проактивним радом невладиних организација у рјешавању климатских питања. Штавише, учесници су истакли важност повећања видљивости кроз програме образовања и обуке и повећање напора за ширење информација за шири утицај.

- **Невладин сектор и ангажовање младих:** Учесници су изразили поверење у невладине организације као платформе за ангажовање осетљивих и мотивисаних младих људи кроз волонтирање. Имплементација различитих метода укључивања је од суштинског значаја, заједно са подстицањем младих појединаца да се фокусирају на своја интересовања и учествују у релевантним обукама и међународним активностима како би унапредили своје вештине.
- **Колаборативне климатске иницијативе:** Постоји позив за стварање различитих климатских група у којима млади људи из различитих средина сарађују како би генерирани идеје и решења. Учесници су нагласили потребу за већом видљивошћу и проактивнијим радом невладиних организација у решавању климатских питања.
- **Побољшана видљивост и образовање:** Учесници су истакли важност повећања видљивости и спровођења више образовних програма и програма обуке како би се подигла свест о питањима животне средине и промовисале одрживе праксе.
- **Повећана дисеминација:** Постоји консензус о потреби да се појачају напори у ширењу информација како би се осигурао шири домет и утицај еколошких иницијатива и информација.

Питање 8: Који елементи или теме по Вашем мишљењу треба да буду приоритет у финалној верзији Водича за еко-писменост за Вашу земљу?

АУСТРИЈА

Учесници из Аустрије сматрају да водич треба да буде свеобухватан, да покрива широк спектар тема од основних еколошких концепата до напредних тема као што су климатске промене и биодиверзитет. Требало би да буде интерактиван и занимљив, са практичним активностима, групним пројектима и онлајн ресурсима. Такође треба да

подстакне активно учешће и заговарање, оснажујући младе људе да буду гласови за промене.

На основу доприноса учесника фокус групе у Аустрији, кључни налази су следећи:

- **Темељни еколошки концепти:** Водич треба да почне увођењем основних принципа екологије, укључујући екосистеме, биодиверзитет и природне процесе. Ове концепте треба повезати са свакодневним животом детета примерима из непосредног окружења. Увођење основних еколошких концепата не само кроз текстове, већ и са живописним и живописним илустрацијама и графиком. Ово може укључивати основне принципе екологије, укључујући екосистеме, биодиверзитет и међусобну повезаност живих организама и природних процеса као што су циклус воде, циклус угљеника и проток енергије у екосистемима
- **Биодиверзитет:** Постоји снажан нагласак на биодиверзитету, са фокусом на локалну флору и фауну. Учесници сматрају да Водич за еко-писменост треба да истакне значај биодиверзитета, екосистема и услуга екосистема. Они такође предлажу укључивање успешних прича иницијатива за очување биодиверзитета.
- **Актуелна питања животне средине:** Водич се фокусира на актуелна еколошка питања у земљи, као што су киселе кише, угрожене врсте и штете нанесене алпским планинама. Водич такође говори о изазовима које поставља природа земље без излаза на море и утицају потрошње фосилних горива на загађење ваздуха и климатске промене.
- **Пракса одрживог живота:** Водич разрађује праксе одрживог живота у вези са еколошком правдом и друштвеном једнакошћу. Требало би да објасни како деградација животне средине несразмерно утиче на маргинализоване заједнице и рањиву популацију. Водич такође пружа савете за изградњу еко заједница и предузимање колективних акција.
- **Аутохтоно знање:** Учесници препознају вредност аутохтоног знања у очувању биодиверзитета. Они предлажу укључивање традиционалних пракси коришћења ресурса и примера пројеката очувања предвођених заједницама које воде аутохтоне заједнице.
- **Урбана природа:** Истиче се важност урбане природе. Учесници верују да природно окружење у градовима пружа вредне услуге које директно доприносе људском благостању и егзистенцији. Они предлажу да водич треба да објасни концепт урбане природе и идентификује вредне услуге екосистема које пружа урбана природа.

- **Свест и заговарање:** Учесници верују да је важно подићи свест о вредности биодиверзитета. Они предлажу стратегије за заговарање очувања биодиверзитета на нивоу заједнице и политике. Они такође наглашавају важност подстицања одрживог коришћења природних ресурса у урбаним и руралним срединама.
- **Климатске промене:** Учесници верују да водич треба да пружи свеобухватне информације о климатским променама, њиховим узроцима, утицајима и стратегијама прилагођавања/ублажавања. Они предлажу прилагођавање садржаја локалним климатским обрасцима и рањивостима. Они такође наглашавају важност едукације о индивидуалним и друштвеним акцијама за смањење угљичног отиска, као нпр.

ГРЧКА

1. **Управљање отпадом и рециклажа :** Одговарајуће праксе одлагања отпада, технике рециклаже и стратегије смањења отпада су кључне за минимизирање утицаја на животну средину.
2. **Очување енергије :** Постоји потреба да се појединци едукују о енергетски ефикасним праксама, обновљивим изворима енергије и начинима смањења потрошње енергије у домовима, предузећима и заједницама.
3. **Очување воде :** Важно је истаћи важност очувања воде, праксе одрживог коришћења воде и методе за смањење расипања воде у свакодневним активностима.
4. **Биодиверзитет и екосистеми :** Подизање свести о значају биодиверзитета, екосистема и очувања природних станишта може подржати еколошку равнотежу и очување врста.
5. **Климатске промене и ублажавање :** Постоји потреба да се објасни наука о климатским променама, њиховим утицајима на животну средину и друштво, као и стратегије за ублажавање емисија гасова стаклене баште и прилагођавање изазовима везаним за климу.
6. **Одржив живот :** Промовисање избора одрживог начина живота, као што су еколошки прихватљив превоз, етичка потрошња и праксе органске пољопривреде, може подстаћи културу одрживости.
7. **Правда и правичност у области животне средине :** Решавање питања еколошке правде, социјалне једнакости и инклузивности је од кључног значаја да би се

осигурало да иницијативе за еко-писменост користе свим члановима друштва, посебно маргинализованим заједницама.

ИТАЛИЈА

1. **Одржива мода и свесна куповина:** Наглашено за тинејџере, наглашавајући важност разумевања утицаја њихових модних избора и куповине на животну средину.
2. **Потрошња воде, управљање отпадом и сарадња:** Идентификоване као кључне теме за млађу децу, са фокусом на личну потрошњу воде, управљање отпадом и вредност сарадње за одрживост животне средине.
3. **Мобилност, одрживост и исхрана:** Истакнуте као важне области, укључујући промовисање одрживе мобилности (попут вожње бициклом до школе), разумевање утицаја избора хране на животну средину и важност одрживих пракси куповине. Поменут је и концепт воденог отиска појединих намирница и производа.

РУМУНИЈА

1. **Загађење:** Нагласак на решавању загађења, посебно пластичног отпада, загађења ваздуха и неконтролисаног крчења шума.
2. **Ангажовање младих:** Препознавање потенцијала младих у доприносу заштити животне средине и промовисању одрживих пракси.
3. **Разумевање питања животне средине:** Важност разумевања еколошких проблема и способности да се допринесе њиховом решавању.
4. **Активно укључивање:** Подстицање за активно учешће у промовисању и заштити животне средине.
5. **Развој зелених вештина:** Заговарање развоја зелених вештина и промовисање еколошки прихватљивих пракси као што су коришћење бицикала или пешачење на кратке удаљености.

СРБИЈА

1. **Загађење ваздуха:** Нагласак на пружању информација о загађењу ваздуха, његовим опасностима и потенцијалним решењима.
2. **Интерактивни садржај:** Предлози за укључивање различитих формата као што су фотографије, задаци, забавне чињенице и визуелни прикази како би водич био занимљивији.
3. **Могућности за учење:** Важност укључивања студија случаја и практичних пројеката који се односе на еко-одрживост како би помогли људима да разумеју и упамте садржај.
4. **Дневне акције:** Заинтересовани за водич који се фокусира на мале, свакодневне радње које појединци могу предузети да помогну животној средини.
5. **Алтернативе и изазови:** Предлози за показивање бољих алтернатива еколошки штетним акцијама и укључивање изазова за мотивисање људи да учине више за животну средину.

ТУРСКА

1. **Давање приоритета водним ресурсима и несташици:** Препознато као кључно због међусобне повезаности са различитим питањима животне средине; нагласио потребу за ефикасним стратегијама управљања водама.
2. **Искориштавање друштвених медија за одрживи живот:** Нагласио је утицајну улогу утицајних друштвених медија у промовисању позитивног понашања у животној средини; сугерисали су потребу за више садржаја који се фокусирају на праксе одрживог живота.
3. **Важност едукације о управљању отпадом:** Идентификовано је недостатак разумевања у вези са стварањем отпада и правилним методама одлагања; истакао значај едукације јавности о праксама управљања отпадом.
4. **Улога општина у управљању отпадом:** Указала на одговорност локалних самоуправа у примени пракси рециклаже; нагласио потребу за бољом координацијом и спровођењем напора управљања отпадом на локалном нивоу.

Питање 9: Какву улогу могу имати конференције, друштвени медији и изазовне кампање у промовисању еко писмености, посебно у Вашој земљи?

АУСТРИЈА

Дискусија фокус групе је истакла важност интеграције технологије у изградњи еколошке писмености међу младима, улогу трансформативног учења у промовисању еколошке писмености и значајну улогу коју млади људи могу имати у заговарању еколошких политика и покретању друштвеног живота. Промене кроз друштвене мреже и изазове. Колективни утицај појединачних акција, утицаја политике и културних промена може довести до системских промена, подстичући еко писменије и одрживије друштво.

- Интеграција технологије у иницијативе еко-писмености ефикасно ангажује младе људе.
- Грађанска наука, уз помоћ дигиталних алата, подстиче учешће младих у мониторингу и очувању животне средине. - биоблитз.
- Гејмификација еколошке писмености кроз **изазовне кампање**, као што су „уторак без пластике“ или „јул без отпада“, чини учење забавним и мотивише одрживо понашање.
- Конференције, друштвени медији и изазови су кључни механизми за трансформативно учење и друштвене промене. Конференције пружају платформе за дубинске дискусије, размену знања и утицај на политику.
- Платформе друштвених медија нашироко шире информације о еколошкој писмености и подстичу интерактивни ангажман.
- Изазови кроз разне кампање подстичу опипљиве акције, стварају нове норме и оснажују појединце да утичу на друштвене ставове и понашања.
- Ангажовање младих људи путем друштвених медија и изазови могу покренути заговарање еколошких политика и допринети културној интеграцији одрживих пракси.
- Колективни напори, укључујући појединачне акције, утицај политике и културне промене, доводе до системских промена ка еко-писменијем и одрживом друштву.

ГРЧКА

Конференције, друштвени медији и изазови су комплементарни алати за промовисање еко-писмености у Грчкој, користећи размену информација, ангажовање заједнице и колективне акције за унапређење еколошке свести и одрживости.

- **Конференције** служе као платформе за размену знања, умрежавање и сарадњу између стручњака, креатора политике, едукатора и јавности, подстичући еколошку свест и акцију.
- **Платформе друштвених медија** су моћни алати за подизање свести, ангажовање различите публике и мобилисање заједница око питања животне средине кроз интерактивни садржај, кампање и напоре у ширењу јавности.
- **Изазови кроз разне кампање** нуде могућности за практично учешће, усвајање еколошки прихватљивог понашања и допринос циљевима колективне одрживости, подстицање ангажовања, другарства и замаха за иницијативе одрживости.

ИТАЛИЈА

Конференције, друштвени медији и изазови идентификовани су као кључни алати за промовисање еко писмености у Италији. Платформе као што су ТЕД говори, документарни филмови на Нетфликсу и мини конференције сматране су ефикасним у ширењу информација и изазивању интересовања, посебно међу млађом генерацијом.

РУМУНИЈА

- **Ширење информација** је кључно за подизање свести о сакупљању и сортирању отпада међу локалним становништвом.
- **Конференције** пружају приступ стручности, док друштвени медији појачавају поруке о еко-писмености.
- **Кампање** су ефикасне у мобилисању младих и инспирисању да предузму акцију за еколошку писменост.

СРБИЈА

Учесници фокус групе истакли су потенцијал друштвених медија за ширење еко-писмености, сугеришући помак од традиционалних приступа конференцијама. Нагласили су важност сарадње са различитим групама и укључивања различитих

формата садржаја за ангажовање шире публике. Поред тога, нагласили су значај укључивања утицајних чланова заједнице и решавања еколошких проблема специфичних за заједницу, истовремено осигуравајући да догађаји буду инклузивни и доступни свима.

- **Друштвени медији** се сматрају моћним средством за допирање до шире публике и ширење свести о екологији.
- Конференције можда неће ефикасно ангажовати разнолику публику и могу имати користи од иновативнијих приступа.
- **Сарадња** са различитим групама као што су школе, предузећа и организације у заједници сматра се кључном за проширење домета напора за еко-писменост.
- **Диверзификација садржаја** кроз различите медије као што су видео снимци, приче и савети се препоручује да бисте привукли пажњу људи.
- **Укључивање утицајних личности** унутар заједница може помоћи да се појачају еколошке поруке и подстакне веће учешће.
- Прилагођавање дискусија према специфичним проблемима и интересима различитих заједница је од виталног значаја за подстицање ангажовања.
- Учинити догађаје еко-писмености **инклузивним и приступачним** , укључујући обезбеђивање превода и обезбеђивање да се сви осећају добродошли, важно је за максимизирање учешћа и утицаја.

СВЕ У СВЕМУ:

Питање 1: Како бисте описали тренутни ниво свести о еко писмености у Вашој земљи?

Примарни циљ овог питања је да се процени разумевање и упознатост појединаца са еко писменошћу. Посебно има за циљ да измери њихово знање, ставове и понашања у вези са еколошким принципима, одрживошћу животне средине и замршеним везама између људских активности и природних система. Прикупљањем одговора учесника из партнерских земаља, стичемо увид у тренутно стање свести и добијамо вредне предлоге за унапређење свести о еколошкој писмености.

- **Прилагођени садржај:** Водич и обука треба да буду прилагођени специфичним потребама и контекстима различитих региона и заједница. Ово укључује разматрање тренутног нивоа свести о еколошкој писмености, главних еколошких изазова са којима се суочавају и постојећих иницијатива и доступних ресурса.
- **Приступачни и разумљиви материјали:** Материјали треба да буду лаки за разумевање и доступни широком спектру публике. Ово укључује коришћење јасног и једноставног језика, пружање практичних примера и коришћење занимљивих и интерактивних формата.
- **Нагласак на индивидуалној одговорности:** Водич и обука треба да нагласе улогу појединаца у рјешавању питања животне средине. Ово укључује **промовисање понашања** као што је смањење, поновна употреба и рециклирање, и истицање утицаја појединачних акција на животну средину.
- **Инкорпорација иновативних наставних концепата:** Водич и обука треба да обухвате иновативне наставне концепте како би ангажовали младе људе и пружили научна знања прилагођена њиховим специфичним интересовањима и потребама.
- **Промовисање критичког мишљења:** Водич и обука треба да промовишу критичко мишљење, подстичући појединце да траже свеобухватно разумевање питања животне средине и доносе одлуке на основу информација.
- **Сарадња са постојећим мрежама и програмима:** Водич и обука треба да сарађују са постојећим мрежама и програмима фокусираним на образовање о одрживости. Ово укључује коришћење њихових ресурса, стручности и досега како би се побољшао утицај водича и обуке.

- **Континуирано унапређење и образовање:** Водич и обука треба да садрже стратегије за континуирано унапређење и образовање. Ово укључује редовна ажурирања, стални ангажман са публиком и реаговање на повратне информације и променљиве потребе.
- **Решавање заблуда:** Ово укључује пружање тачних и научно заснованих информација и исправљање дезинформација које се шире путем друштвених и масовних медија.
- **Ангажовање младих:** Ово укључује пружање могућности младима да учествују у еколошким пројектима и иницијативама.
- **Разматрање спољних фактора:** Водич и обука треба да узму у обзир спољне факторе који могу утицати на свест о еколошкој писмености, као што су економски падови и природне катастрофе. Ово укључује развој стратегија за одржавање интересовања и ангажовања током изазовних времена.

Питање 2: Која специфична еколошка или климатска питања су по Вашем мишљењу најхитнија у Вашој земљи?

- Разумевање локалних еколошких изазова: Програми екописмености треба да нагласе специфичне еколошке изазове са којима се суочава сваки регион или земља. У Аустрији, на пример, фокус би могао бити на питањима као што су оштећења шума од киселих киша и праксе одрживог коришћења земљишта, док би у Србији нагласак могао бити на загађењу ваздуха и нелегалном одлагању отпада.
- Међусобна повезаност еколошких проблема: Битно је истаћи међусобну повезаност еколошких проблема како бисте подстакли холистичко разумевање међу учесницима. На пример, у Турској, учесници препознају како ископавање злата утиче на водне ресурсе и доприноси ефектима климатских промена, показујући потребу за интегрисаним решењима.
- Ангажовање и оснаживање младих: Битно је препознати трансформативни потенцијал ангажовања младих у покретању одрживих промена. У Грчкој, на пример, нагласак је на иницијативама које воде млади и њиховој утицајној улози у подизању свести и промовисању еколошке одговорности унутар заједница.
- Укључивање заједнице и заговарање: Подстицати активно учешће у пројектима заједнице и кампањама јавног заступања. Учесници из различитих земаља наглашавају важност ангажовања заједнице у ефикасном решавању еколошких изазова.

- Прилагођени приступи за различиту публику: Признајте разноликост унутар заједница и прилагодите програме еко-писмености како бисте ефикасно ангажовали појединце из различитих средина. У Грчкој се јавља забринутост због мобилисања вршњака из различитих средина, што указује на потребу за циљаним стратегијама.
- Промовисање индивидуалне одговорности: Негујте културу индивидуалне одговорности и одговорног понашања према животној средини. У Србији, док постоје прописи, постоји потреба да појединци преузму већу одговорност за своје поступке и изборе за ублажавање штете по животну средину.
- Едукација о одрживим праксама: Обезбедите образовање о одрживим праксама применљивим на свакодневни живот, као што су управљање отпадом, очување енергије и одржива потрошња. У Италији, третман отпада, еколошки прихватљива производња енергије и урбана мобилност су истакнути као хитна питања, указујући на области на које би се могли фокусирати напори на образовању и подизању свести.
- Промовисање колективне акције: Нагласите важност колективне акције у решавању еколошких изазова. Учесници у Турској залажу се за холистичка решења и наглашавају потребу за заједничким напорима како на владином тако и на друштвеном нивоу.
- Подизање свести о климатским променама: С обзиром на глобалну природу климатских промена, обезбедите да програми еко-писмености подигну свест о утицајима климатских промена и важности мера за ублажавање и прилагођавање.
- Истицање прича о успеху и најбољих пракси: Представите приче о успеху и најбоље праксе из целог света да бисте инспирисали и мотивисали учеснике. Истицање успешних иницијатива у другим земљама може пружити драгоцене увиде и идеје за решавање сличних изазова на локалном нивоу.

Питање 3: По Вашем мишљењу, какву улогу млади могу да имају у решавању и унапређењу еко писмености у Вашем локалном контексту?

- Прилагођени приступи за различиту публику: Препознајте разноликост унутар заједница и прилагодите програме еко-писмености како бисте ефикасно ангажовали појединце из различитих средина. Стратегије треба да узму у обзир факторе као што су географска локација, социоекономски статус и културне разлике како би се осигурала инклузивност и релевантност.

- Интеграција са постојећим оквирима: Ускладити иницијативе еколошке писмености са постојећим националним стратегијама или оквирима који укључују младе људе. У Аустрији, на пример, интеграција са Аустријском стратегијом за младе обезбеђује структурирани приступ за ангажовање младих у заговарању и образовању животне средине.
- Оснаживање кроз образовање и учешће: Оснаживање младих кроз образовање о одрживим праксама и активно учешће у еколошким иницијативама. Пружити могућности за практично учење, пројекте грађанске науке и учешће у локалним процесима доношења одлука како би се подстакло осећај власништва и одговорности.
- Коришћење дигиталних платформи: Искористите дигиталне алате и медијске платформе за ширење материјала о еко-писмености и олакшавање комуникације међу младима. Промовишите вештине дигиталне писмености како бисте омогућили критичку евалуацију онлајн садржаја и ефикасно ангажовање у напорима заговарања заштите животне средине.
- Промовисање вршњачког учења и лидерства: Подстицати вршњачко учење и развој лидерства међу младима. Организујте радионице, кампање и пројекте заједнице које воде вршњаци како бисте искористили ентузијазам и енергију младих у покретању промена животне средине.
- Препознавање гласова и гледишта младих: Препознајте важност различитих гледишта и искустава међу младима. Креирајте платформе да се гласови младих чују, подстичући осећај припадности и оснаживања у процесима доношења одлука о животној средини.
- Укључивање практичних активности: Интегрисати практичне активности, као што су акције чишћења, садње дрвећа и иницијативе за рециклажу, у програме еко-писмености. Практично искуство може продубити разумевање и посвећеност одрживом понашању међу младим учесницима.
- Подстицање међугенерациске сарадње: Олакшајте међугенерациску сарадњу и могућности менторства да бисте искористили мудрост и искуство старијих генерација уз искориштавање енергије и иновативности младих. Подстицати дијалог и сарадњу између различитих старосних група ради постизања заједничких еколошких циљева.
- Промовисање позитивних узора: Истакните и прославите позитивне узорне унутар заједнице младих који демонстрирају примерно управљање животном

средином. Представите приче о успеху и достигнућа да бисте инспирисали и мотивисали друге да предузму акцију.

- **Континуирана евалуација и унапређење:** Редовно процењујте ефикасност програма еко-писмености путем механизма повратних информација и праћења исхода. Користите прикупљене податке и увиде да бисте побољшали дизајн програма, одговорили на нове потребе и побољшали утицај током времена.

Питање 4: Шта мислите, како се идеје и знање о животної средини и климатским променама разликују између порекла и места?

- **Прилагођавање иницијатива локализованим приоритетима:** Прилагодите еколошке иницијативе како бисте ефикасно одговорили на локализоване приоритете. Препознати и поштовати различитост гледишта и забринутости унутар заједница, обезбеђујући инклузивност и релевантност у дизајну програма.
- **Разумевање културних утицаја:** Признајте утицај културних веровања, вредности и ставова према еколошким питањима. Развити културно осетљиве приступе за ефикасно ангажовање различитих заједница.
- **Разматрање образовне позадине:** Осмислите иницијативе еколошке писмености које прихватају различите нивое еколошког образовања и свести, обезбеђујући приступачност и релевантност у различитим образовним контекстима.
- **Прилагођавање контексту политике:** Ускладити иницијативе еколошке писмености са политикама регионалних и локалних власти, као и иницијативама заједнице, како би се осигурала релевантност и ефективност. Заговарајте прогресивне политике и иницијативе које промовишу управљање животном средином.
- **Флексибилност у одговору на кризу:** Будите спремни да прилагодите програме еко-писмености као одговор на кризе или нова питања животне средине. Искористите лекције научене из прошлих искустава да бисте информисали о проактивним и ефикасним одговорима на будуће изазове.
- **Оснаживање покрајинских представника:** Оспособите упућене покрајинске представнике да се залажу за еколошке мере и решења специфичне за регион. Подржите локалне лидере у разумевању и решавању јединствених еколошких изазова у њиховим регионима.

Питање 5: По Вашем мишљењу, које су неке кључне праксе или иницијативе у вези са обуком о животної средини које су биле успешне у Вашем контексту?

- **Интеграција у формално образовање:** Нагласите интеграцију образовања о животnoj средини у формалне наставне планове и програме, осигуравајући да иницијативе еко-писмености стигну до ученика од малих ногу и наставе током њиховог образовног пута.
- **Искуства практичног учења:** Осмислите практичне пројекте и иницијативе, као што су кампање чишћења заједнице и пројекти школских башта, да бисте пружили практична искуства учења и подстакли дубље разумевање питања животне средине.
- **Сарадничка партнерства:** Подстичите сарадњу између заједница, владиних агенција, предузећа и еколошких организација у циљу имплементације одрживих пракси и иницијатива. Искористите ова партнерства да креирате ефектне и скалабилне програме еко-писмености.
- **Коришћење технологије:** Искористите моћ технологије, укључујући онлајн платформе, апликације и игре, како бисте еколошку писменост учинили занимљивом и доступном, посебно за младе који су упознати са технологијом. Укључите интерактивне елементе да побољшате искуство учења.
- **Повезаност са природом и благостање:** Препознајте важност повезаности са природом и из еколошких и из разлога добробити. Заговарајте већи приступ зеленим површинама у урбаним срединама, промовишући управљање животном средином и повећавајући отпорност заједнице.
- **Ангажовање и оснаживање заједнице:** Оспособите заједнице да преузму власништво над еколошким иницијативама кроз ангажовање и учешће. Пружити могућности за укључивање грађана, као што су фокус групе и волонтерски пројекти, како би се створио осећај колективне одговорности за очување животне средине.

Питање 6: Како можете осигурати активно учешће младих у Вашој земљи у иницијативама еко-писмености?

- **Релевантност за свакодневни живот:** Осигурајте да се иницијативе еко-писмености директно односе на свакодневна искуства и бриге младих људи. Ово би могло укључивати активности као што су урбане шетње птица, искуства од фарме до виљушке или дискусије о локалним еколошким питањима која директно утичу на њихове животе.
- **Методе практичног учења:** Примените методе практичног учења које омогућавају младим људима да се активно баве концептима животне средине.

Урбане фото шетње, самоорганизоване кампање и друге интерактивне активности омогућавају практично разумевање и примену принципа еко-писмености.

- **Ангажовање заједнице:** Подстицање осећаја заједнице и деловања укључивањем младих у локалне еколошке иницијативе и невладине организације. Подстицати учешће у акцијама које се баве климатским променама, губитком биодиверзитета и прехранбеним кризама, уз подршку заједничких напора унутар заједнице.
- **Неформално образовање и холистичке перспективе:** Понудите могућности неформалног образовања са мултидисциплинарним приступом еко-писмености. Обезбедите примере из стварног света и могућности за лидерство како бисте оснажили младе људе да покрену еколошке иницијативе напред у различитим контекстима.
- **Дигитално ангажовање:** Искористите дигиталне платформе као што су друштвени медији и онлајн форуми да бисте олакшали комуникацију, мобилизацију и размену знања међу младима. Подстицати употребу дигиталних алата за изражавање идеја, организовање виртуелних догађаја и ефикасно промовисање иницијатива за еко-писменост.
- **Укључивање младих у доношење одлука:** Активно укључите младе у процесе планирања и доношења одлука о иницијативама еколошке писмености како бисте осигурали да се њихов глас чује и вреднује. Ово подстиче осећај власништва и посвећености међу учесницима.
- **Сарадња са образовним институцијама:** Сарадња са школама, факултетима и универзитетима како би се еко-писменост интегрисала у наставне планове и програме формалног образовања и ваннаставне активности. Организујте образовне кампање, радионице и семинаре како бисте побољшали домет и утицај иницијатива еко-писмености у оквиру образовних окружења.
- **Признање и подстицаји:** Препознати и подстицати добровољно ангажовање у иницијативама еко-писмености. Пружање могућности за признање, као што је додавање учешћа у биографије или личне биографије, може мотивисати младе људе да активно учествују и доприносе напорима за очување животне средине.
- **Јасна комуникација:** Комуницирајте питања животне средине на јасан и једноставан начин, истичући важност индивидуалних и колективних акција. Дајте јасне позиве на акцију, као што су садња дрвећа или активности чишћења, да бисте инспирисали учешће и подстакли осећај заједништва и припадности.

- **Учините еколошку акцију привлачном:** Осмислите иницијативе за еколошку писменост тако да буду привлачне и инклузивне, укључујући забавне активности и подстицаје за привлачење шире публике. Учинити учешће „кул“ и пријатним може ангажовати младе људе који можда у почетку нису заинтересовани за питања животне средине.

Питање 7: Које изазове или могућности предвиђате у укључивању младих из различитих сектора (образовање, рад, невладин сектор, јавне институције) у Вашој земљи?

- **Сарадња међу секторима:** Подстицати сарадњу између образовних институција, радних места, невладиних организација и јавних институција како би се створиле свеобухватне иницијативе за еко-писменост. Искористите снаге и ресурсе сваког сектора да осмислите ефикасне програме и дођете до шире публике.
- **Свеже перспективе и иновације:** Укључите младе људе из различитих средина како бисте донели свеже перспективе, иновативне идеје и креативна решења за еколошке изазове. Прихватите разноликост и подстакните креативност у решавању сложених еколошких питања.
- **Оснаживање и заговарање:** Оспособите младе људе кроз образовање и заговарање да постану заговорници и лидери животне средине. Омогућите младима да се укључе у заговарање политике и активизам у заједници како би покренули позитивне промене.
- **Изградња капацитета и образовање:** Понудите алате за изградњу капацитета као што су обука, радионице и образовни ресурси за побољшање еко-писмености младих људи. Оснажите их знањем и вештинама неопходним за разумевање и ефикасно решавање проблема животне средине.
- **Партнерства и ангажовање заинтересованих страна:** Изградите партнерства са различитим заинтересованим странама, укључујући предузећа, групе у заједници, владине агенције и омладинске организације, како бисте проширили домет и утицај напора за еко-писменост. Сарађујте са заинтересованим странама како бисте развили прилагођене стратегије и иницијативе које имају одјек у различитим секторима друштва.
- **Превазилажење баријера:** Решите се препрека као што су недостатак свести или интересовања, ограничени ресурси, бирократске препреке и конкурентни приоритети. Осмислите иницијативе еколошке писмености које су доступне,

ангажоване и релевантне за потребе и интересе младих људи у различитим секторима.

- **Прилагођени приступи:** Препознајте разноликост међу младима и развијте прилагођене стратегије за ефикасно ангажовање различитих сектора. Прилагодите програме еко-писмености специфичним интересовањима, преференцијама и потребама ученика, радника, невладиних организација и јавних институција.
- **Иновативне технологије:** Искористите дигиталне платформе и иновативне технологије да бисте олакшали домет, образовање и ангажовање у различитим секторима. Користите дигиталне формате за учење, друштвене медије и онлајн алате да бисте се повезали са младима и ефикасно промовисали иницијативе за еко-писменост.
- **Омладинско лидерство:** Оснажите младе људе да преузму лидерске улоге и покрену иницијативе за еко-писменост у својим секторима. Подстицати иницијативе предвођене младима које промовишу власништво, ентузијазам и одрживост у напорима за очување животне средине.
- **Рано образовање о животној средини:** Нагласите важност раног образовања о животној средини и заложите се за реформе у школском систему како би се укључиле еколошке теме. Почните да подучавате децу о природи и бризи о животној средини од малих ногу како бисте усадили осећај одговорности и бриге за животну средину.

Питање 8: Којим елементима или темама сматрате да би требало дати приоритет у верзији Водича за еко-писменост за Вашу земљу?

- **Свеобухватна покривеност:** Водич треба да покрије широк спектар тема, од основних еколошких концепата до хитних питања као што су климатске промене и очување биодиверзитета.
- **Интерактиван и занимљив садржај:** Учините водич интерактивним и ангажованим са практичним активностима, групним пројектима, онлајн ресурсима и мултимедијалним елементима да бисте побољшали разумевање и задржавање.
- **Подстицање активног учешћа:** Оспособите младе људе да активно учествују и залажу се за промене животне средине кроз практично учење, ангажовање заједнице и развој лидерства.

- **Темељни еколошки концепти:** Увести основне принципе екологије, екосистема, биодиверзитета и природних процеса, повезујући их са свакодневним животом младих људи са релевантним примерима.
- **Локална питања животне средине:** Дајте приоритет локалним питањима животне средине као што су управљање отпадом, загађење ваздуха, недостатак воде и крчење шума, обезбеђујући стратегије за ефикасна решења.
- **Пракса одрживог живљења:** Образујте појединце о одрживим животним праксама укључујући смањење отпада, очување енергије, управљање водом, одрживу мобилност и етичку потрошњу.
- **Образовање о климатским променама:** Обезбедите свеобухватне информације о климатским променама, њиховим узроцима, утицајима и стратегијама прилагођавања/ублажавања, прилагођене локалним контекстима.
- **Правда и правичност у области животне средине:** Позабавите се питањима еколошке правде, друштвене једнакости и инклузивности како би се осигурало да иницијативе за еко-писменост користе свим члановима друштва, посебно маргинализованим заједницама.
- **Аутохтоно знање и урбана природа:** Укључите аутохтоно знање у напоре за очување биодиверзитета и нагласите важност урбане природе у промовисању људског благостања.
- **Ангажовање и заговарање младих:** Оснажите младе да воде иницијативе за еко-писменост, обезбеђујући обуку, менторство и могућности за пројекте и кампање јавног заступања које воде млади.

Питање 9: Какву улогу могу имати конференције, друштвени медији и изазовне кампање у промовисању еко писмености, посебно у Вашој земљи?

- **Интеграција технологије и игровости:** Укључите технологију у иницијативе еколошке писмености како бисте ефикасно ангажовали младе људе. Користите дигиталне алате за научне пројекте грађана, гамификујте учење кроз изазовне кампање и искористите платформе друштвених медија за интерактивно ангажовање.

- **Трансформативно учење и заговарање:** Нагласите трансформативна искуства учења која оснажују младе људе да се залажу за еколошке политике и подстичу друштвене промене. Конференције пружају платформе за размену знања и утицај на политике, док изазовне кампање подстичу опипљиве акције и стварају нове нормe.
- **Колективни утицај и системске промене:** Истакните колективни утицај појединачних акција, утицаја политике и културних промена у неговању еко писменијег и одрживијег друштва. Подстицати заједничке напоре у различитим групама, укључујући школе, предузећа и организације у заједници, како би се проширио домет напора за еко-писменост.
- **Коришћење конференција:** Користите конференције као платформе за дубинске дискусије, размену знања и умрежавање између стручњака, креатора политике, едукатора и јавности. Ови догађаји подстичу еколошку свест и акцију кроз сарадњу и размену идеја.
- **Искористите друштвене медије:** Искористите платформе друштвених медија као моћне алате за подизање свести, ангажовање различите публике и мобилисање заједница око питања животне средине. Интерактивни садржај, кампање и активности на друштвеним мрежама могу појачати поруке о еколошкој писмености и подстаћи учешће.
- **Инклузивност и приступачност:** Осигурајте да догађаји и иницијативе еко-писмености буду инклузивни и доступни свим члановима друштва. Прилагодите дискусије тако да одговорите на специфичне проблеме и интересе различитих заједница, обезбедите превод и створите пријатно окружење како бисте максимално повећали учешће и утицај.